

LISA 1

MTÜ Kodukant Läänemaa tegevuspiirkonna analüüs

Läänemaa
Oktoober 2022

Tellijä: MTÜ Kodukant Läänemaa

Konsultant: HeiVäl OÜ, Kaido Väljaots

HeiVäl Consulting™ / HeiVäl OÜ
Lai 30, 51005 Tartu
GSM: +372 528 0270
Skype: kaidovaljaots
e-mail: kaido.valjaots@heival.ee
<http://www.heival.ee>

Sisukord

ORGANISATSIOON JA TEGEVUSPIIRKOND	<u>4</u>
Sissejuhatus	<u>5</u>
Organisatsioon	<u>6</u>
Tegevuspiirkond	<u>7</u>
Juhtimine ja töökorraldus	<u>12</u>
TEGEVUSPIIRKONNA ANALÜÜS	<u>14</u>
Rahvastik ja asustatus	<u>18</u>
Elukeskkond	<u>31</u>
Tervislik seisund	40
Ettevõtluskeskkond ja tööturg	48
Haridus ja noorsootöö	60
Turismisektor ja vaba aja veetmise võimalused	65
SWOT ANALÜÜS	72

ORGANISATSIOON JA TEGEVUSPIIRKOND

Sissejuhatus

LEADER-programmi toetusrahade kasutuselevõtuks perioodil 2023–2027 peavad kohalikud tegevusgrupid koostama strateegia, mis tugineb piirkonna olukorra analüüsil. Siinse dokumendi näol on tegemist alusmaterjaliga järgmise perioodi strateegia kujundamiseks.

Piirkonna olukorra analüüsi koostamine hõlmas kahte etappi:

1. Lõppeva perioodi mõju-uuring (Strateegia LISA 1)
2. Kvantitatiivne analüüs (Strateegia LISA 2)

Lõppeva perioodi mõju-uuring

Mõju-uuringu eesmärk oli hinnata MTÜ Kodukant Läänemaa strateegia aastateks 2014-2020+ elluviimist sh hinnata, kuidas on LEADER meetmete kaudu perioodil 2014-2021 toetatud projektid aidanud kaasa strateegias seatud eesmärkide täitmisele. Kuigi vastavalt uuele strateegiale algas programmi periood 2014. aastal, hakati toetusi jagama alates 2016. aastast, seega hõlmab hindamine kõiki LEADER projekte, mis on lõpetatud perioodil 2016-2021.

Mõju-uuring viidi läbi Civitta Eesti AS-i poolt perioodil mai-september 2022.

Kvantitatiivne analüüs

Analüüs hõlmas andmekogumist ja analüüsi piirkonna elanikkonna ning sotsiaalmajanduslike näitajate kohta (ettevõtlus, elanike toimetulek jms). Andmetena kasutati avalikest allikatest kättesaadavat infot (Statistikaameti andmekogu, asutuste kodulehed). Muuhulgas koostati piirkonnale ka elanikkonna rahvastikunäitajate analüüs, mille väljundiks on rahvaarvu muutused olulistes vanuserühmades.

Organisatsioon

Kodukant Läänemaa asutati 1997. aastal. 28.02.1997 toimunud külaliikumise arendusgrupi koosolekul otsustati alitada külaliikumine kogu Läänemaal.

Kodukandi sisuline tegevus on olnud aktiivne. Läänemaa oli esimene piirkond, kus peeti 1997. a maakondlik maapäev. 1997–1998. a toimus Kodukant Läänemaa maakondlik arendusprogramm, mille kaudu oli külaseltsidel võimalus taotleda külaarendusprojektidele toetusraha. Lisaks anti esimestel aastatel välja infolehte, osaleti projektides, koolitati külaliidreid, koostati külade arengukavasid jne. Juriidilises mõttes toimis organisatsioon esialgu seltsinguna. Oma tegevuste jätkamiseks mittetulundusühinguna peeti 17.02.2003. MTÜ Kodukant Läänemaa asutamiskoosolek. Mittetulundusühing kanti registrisse 22.04.2003. Asutajaliikmeid oli 15.

28.12.2004 võeti vastu otsus, et MTÜ Kodukant Läänemaa saab LEADER programmi ellu viivaks kohalikuks tegevusgrupiks (*Local Action Group*). 2005. aastal alustas KKLM maaelu arengukava koostamist, mille raames kohtuti kõigi Läänemaa valdade külaliidrite, ettevõtjate ja omavalitsusjuhtidega, et tutvustada Euroopa Liidu LEADER programmi. Sisuliselt oli KKLM omas piirkonnas kõigi olulisemate kohaliku tegevusgrupi rollidega juba kokku puutunud.

Alates 2007. aastast on KKLMi kui LEADER tegevusrühma ülesandeks olnud korraldada Eesti maaelu arengukavast 2007–2013 ja 2014–2020 tulenevalt kolme sektori (MTÜ, KOV ja ettevõtja) koostöös maaelu tasakaalustatud arendamist Läänemaal. Kodukant on tegutsenud lähtuvalt LEADER põhimõtetest, olles laekunud rahataotluste esmaseks hindajaks ning rahastamise otsustajaks kohapeal.

MTÜ Kodukant Läänemaal on 01.10.2022 seisuga 77 liiget, neist 4 kohalikku omavalitsust, 41 äriühingut ja FIE-t, 31 MTÜ-d ja 1 sihtasutus. Liikmete detailne nimekiri on pidevalt uuenev ja kättesaadav Kodukant Läänemaa kodulehel.

Tegevuspiirkond

- ✓ Kodukant Läänemaa (KKLM) tegevuspiirkond asub Lääne-Eestis, endise Lääne maakonna territooriumil (enne 2017. aasta haldusreformi).
- ✓ Praegune tegevuspiirkond on seotud nii Lääne kui Pärnu maakonnaga:
 1. Lääneranna valla Hanila ja Lihula piirkonnad (Pärnumaa)
 2. Lääne-Nigula vald (Läänemaa)
 3. Vormsi vald (Läänemaa)
 4. Haapsalu linn ja linnaline piirkond (Läänemaa)
- ✓ Tegevuspiirkond jaguneb 12 alampiirkonnaks, mis on toodud kaardil.
- ✓ Tegevuspiirkonna oluliseks tõmbekeskuseks on Haapsalu, mille arengud on piirkonna kui terviku jaoks olulised.
- ✓ Piirkonda iseloomustab meri, rannaalad, sood, metsad, Natura 2000 ja looduskaitse alad.
- ✓ Pindala: 2 413,76 km²
- ✓ Elanike arv: 14 351 (2022)

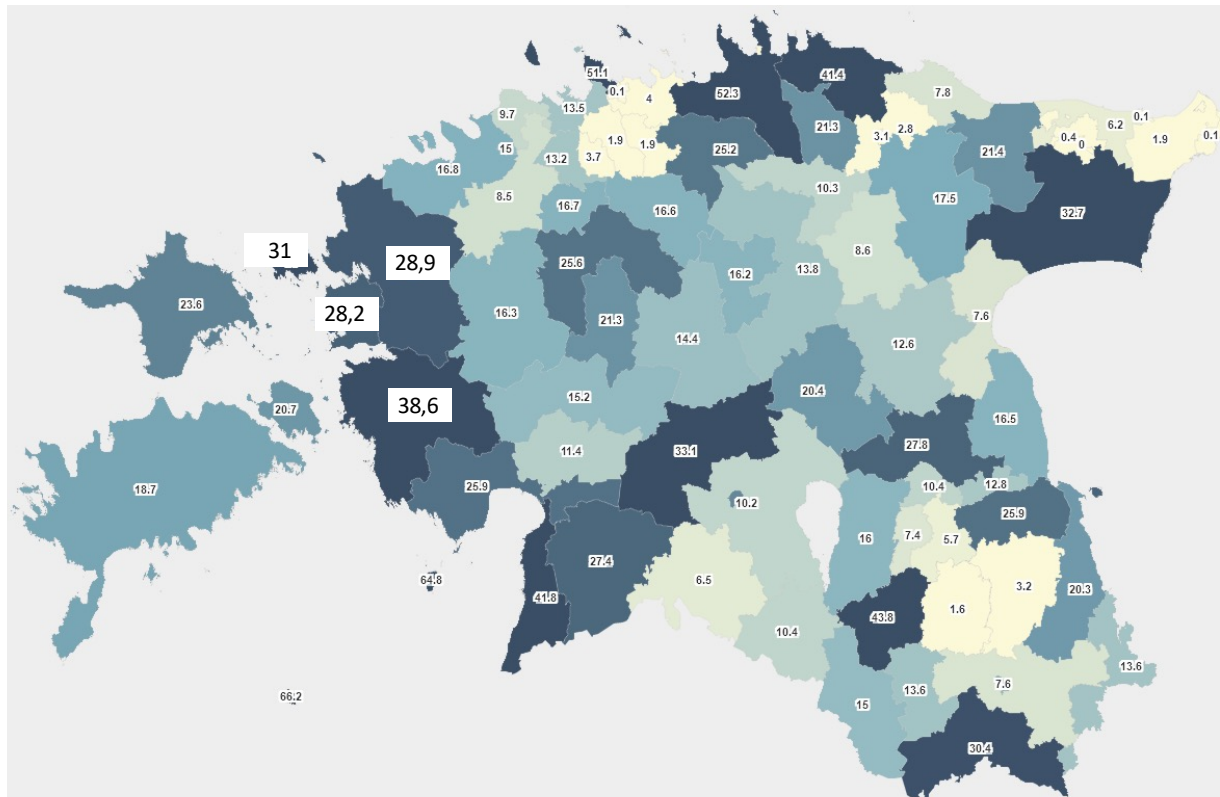
Tegevuspiirkond

Piirkonda iseloomustavad sarnased looduslikud tingimused, kõigil omavalitsusel on kokkupuude merega. Samuti on alale iseloomulik madalate rannalade ja roostike, soode ja metsade rohkus. Territooriumist 32% on looduskaitse all, koos Natura 2000 hoiualadega on kaitse all kolmandik maakonnast. Looduskeskkond ja maastikud on omapärased, väärtuslikud ja paiguti unikaalsed. Piirkonnas on pikaajsed käsitöötraditsioonid, aktiivne külaliikumine ja seltsitegevus. Looduse ja pärandkultuuri kaitsmine toob kaasa nii piiranguid kui ka võimalusi majandustegevuses.

Tegevuspiirkonna sotsiaal-majanduslikku olukorda iseloomustavad ka sarnased probleemid. Maapiirkond on hõredalt asustatud, rahvaarv väheneb ja rahvastik vananeb, maa ei ole põllumajanduslikult kergelt haritav, kuigi põlluharimisega on siin ajast aega tegeletud. Keskmisi ja suuri ettevõtteid on piirkonnas väga vähe. Piirkonda mõjutab lisaks Haapsalu linnale märkimisväärselt ka Tallinn, mis on tõmbekeskuseks nii töökohtade kui ka teenuste osas.

Looduskaitseliste piirangutega alad

Kaitstava territooriumi osakaal KOV | 2021, protsentides

- ✓ Eestis on Lääne ja Pärnu maakondades kaitstava territooriumi osakaal kõige suurem, mis ühtlasi tähendab ka KKLM tegevuspiirkonnas on kaitse all olevate alade osakaal suur.
- ✓ 2030. aastaks on Euroopa Liidul eesmärk võtta kaitse alla 30% kogu EL pindalast. Eestis on kaitse all 20,5% maismaast ja siseveekogudest. EL eesmärkidest tulenevalt peab kaitse all olevate alade pindala suurenema veelgi.
- ✓ Kaardil on toodud kaitstava territooriumi osakaal protsentides omavalitsuste lõikes. KKLM tegevuspiirkonna pindalast on kaitse all hinnanguliselt 1/3 alast.

Allikas: Looduskaitse arvudes 2021. Kaitstava territooriumi osakaal kohalikes omavalitsustes. Keskkonnaagentuur, HeiVäli analüüs.

<https://kaur.maps.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=e6aae6fdc14444c199a518da7165282a>

Tegevuspiirkond kohalike omavalitsuste alusel

HAAPSALU LINNA ASUSTUSÜKSUSED

(LÄÄNEMAA VALD) 1 linn, 2 alevikku ja 56 küla

Haapsalu linn *	Jõõdre küla	Laheva küla	Puise küla	Tanska küla
Paralepa alevik	Kabrametsa küla	Lannuste küla	Pusku küla	Tuuru küla
Uuemõisa alevik	Kadaka küla	Liivaküla	Põgari-Sassi küla	Uneste küla
Aamse küla	Kaevere küla	Litu küla	Rohense küla	Uuemõisa küla
Allika küla	Kiideva küla	Lõbe küla	Rohuküla	Valgevälja küla
Ammuta küla	Kiltsi küla	Metsaküla	Rummu küla	Varni küla
Emmuvere küla	Kiviküla	Mäeküla	Saanika küla	Vilkla küla
Erja küla	Koheri küla	Mägari küla	Saardu küla	Võnnu küla
Espre küla	Koidu küla	Nõmme küla	Sepaküla	Väike-Ahli küla
Haeska küla	Kolila küla	Panga küla	Sinalepa küla	Vätse küla
Herjava küla	Kolu küla	Parila küla	Suure-Ahli küla	Üsse küla
Hobulaiu küla	Käpla küla	Puiatu küla	Tammiku küla	

LÄÄNERANNA VALLA ASUSTUSÜKSUSED

(PÄRNUMAA VALD) 1 linn, 1 alevik ja 68 küla**

Lihula linn	Kirikuküla	Matsalu küla	Poanse küla	Ullaste küla
Virtsu alevik	Kiska küla	Meelva küla	Rame küla	Uluste küla
Alaküla	Kloostri küla	Metsküla	Rannu küla	Vagivere küla
Esivere küla	Kõera küla	Mõisaküla	Ridase küla	Valuste küla
Hälvati küla	Kokuta küla	Mõisamaa küla	Rooglaiu küla	Vanamõisa küla
Hanila küla	Kõmsi küla	Nehatu küla	Rootsi küla	Vatla küla
Järise küla	Kuke küla	Nurme küla	Rootsi-Aruküla	Võhma küla
Jõeääre küla	Kunila küla	Nurmsi küla	Rumba küla	Võigaste küla
Karuse küla	Laulepa küla	Pagasi küla	Saastna küla	Voose küla
Kaseküla	Lautna küla	Pajumaa küla	Salevere küla	Äila küla
Kause küla	Linnuse küla	Parivere küla	Seira küla	
Keemu küla	Liustmäe küla	Peanse küla	Seli küla	
Kelu küla	Lõo küla	Penijõe küla	Soovälja küla	
Kinksi küla	Mäense küla	Petaaluse küla	Tuhu küla	
Kirbla küla	Massu küla	Pivarootsi küla	Tuudi küla	

LÄÄNE-NIGULA VALLA ASUSTUSÜKSUSED

(LÄÄNEMAA VALD) 3 alevikku ja 115 küla

Palivere alevik	Kadarpiku küla	Leediküla	Piirsalu küla	Tahu küla
Risti alevik	Kalju küla	Leila küla	Putkaste küla	Tammiku küla
Taebla alevik	Kasari küla	Lemmikküla	Pälli küla	Telise küla
Allikmaa küla	Kastja küla	Liivaküla	Päri küla	Tuka küla
Allikotsa küla	Kedre küla	Liivi küla	Pürksi küla	Tuksi küla
Auaste küla	Keedika küla	Linnamäe küla	Rannajõe küla	Turvalepa küla
Aulepa küla	Keravere küla	Luigu küla	Rannaküla	Tusari küla
Dirhami küla	Keskküla	Martna küla	Rehemäe küla	Ubasalu küla
Ehmja küla	Keskvere küla	Mõisaküla	Riguldi küla	Uugla küla
Einbi küla	Kesu küla	Mõrdu küla	Rooslepa küla	Uusküla
Elbiku küla	Kirimäe küla	Männiku küla	Rõude küla	Vaisi küla
Enivere küla	Kirna küla	Nigula küla	Rõuma küla	Vanaküla (Gambyn)
Hara küla	Koela küla	Nihka küla	Saare küla	Vanaküla
Hindaste küla	Kokre küla	Niibi küla	Salajõe küla	Variku küla
Hosby küla	Koluvere küla	Niinja küla	Saunja küla	Vedra küla
Hõbringi küla	Kudani küla	Nõmme küla	Seljaküla	Vidruka küla
Ingküla	Kuijõe küla	Nõmmemaa küla	Silla küla	Võntküla
Jaakna küla	Kuke küla	Nõva küla	Soolu küla	Väike-Lähtru küla
Jalukse küla	Kullamaa küla	Ohtla küla	Soo-otsa küla	Väike-Nõmmküla
Jõesse küla	Kullametsa küla	Oonga küla	Spithami küla	Väänla küla
Jõgisoo küla	Kuluse küla	Oru küla	Sutlepa küla	Õsterby küla
Kaare küla	Kurevere küla	Osmussaare küla	Suure-Lähtru küla	Üdruma küla
Kaasiku küla	Kärbla küla	Paslepa küla	Suur-Nõmmküla	
Kabeli küla	Laiküla	Peraküla	Tagavere küla	

VORMSI VALLA ASUSTUSÜKSUSED

(LÄÄNEMAA VALD) 14 küla

Borrby küla	Förby küla	Kersleti küla	Rälby küla	Suuremõisa küla
Diby küla	Hosby küla	Norrby küla	Saxby küla	Söderby küla
Fällarna küla	Hullo küla	Rumpo küla	Sviby küla	

* Haapsalu linna haldusüksuse linnaline piirkond (Haapsalu linn) ei kuulu Kodukant Läänemaa tegevuspiirkonda.

** Lääneranna vallast kuuluvad tegevuspiirkonda endised Lihula ja Hanila valla asustused – endisest Lihula vallast 1 linn ja 41 küla; endisest Hanila vallast 1 alevik ja 27 küla.

Tegevuspiirkonna alampiirkonnad

HAAPSALU PIIRKOND

Paralepa alevik	Kiideva küla	Mägari küla	Suure-Ahli küla
Uuemõisa alevik	Kiltsi küla	Nõmme küla	Tammiku küla
Aamse küla	Kiviküla	Panga küla	Tanska küla
Allika küla	Koheri küla	Parila küla	Tuuru küla
Ammuta küla	Koidu küla	Puiatu küla	Uneste küla
Emmuvere küla	Kolila küla	Puise küla	Uuemõisa küla
Erja küla	Kolu küla	Pusku küla	Valgevälja küla
Espre küla	Käpla küla	Põgari-Sassi küla	Varni küla
Haeska küla	Laheva küla	Rohense küla	Vilkla küla
Herjava küla	Lannuste küla	Rohuküla	Võnnu küla
Hobulaiu küla	Liivaküla	Rummu küla	Väike-Ahli küla
Jõõdre küla	Litu küla	Saanika küla	Vätse küla
Kabrametsa küla	Lõbe küla	Saardu küla	Üsse küla
Kadaka küla	Metsaküla	Sepaküla	
Kaevere küla	Mäeküla	Sinalepa küla	

LIHULA PIIRKOND

Lihula linn	Meelva küla	Seira küla
Alaküla	Metsküla	Seli küla
Hälvati küla	Mõisamaa küla	Soovälja küla
Järise küla	Nurme küla	Tuhu küla
Jõeääre küla	Pagasi küla	Tuudi küla
Keemu küla	Parivere küla	Uluste küla
Kelu küla	Peanse küla	Vagivere küla
Kirbla küla	Penijõe küla	Valuste küla
Kirikuküla	Petaaluse küla	Vanamõisa küla
Kloostri küla	Poanse küla	Võhma küla
Kunila küla	Rannu küla	Võigaste küla
Laulepa küla	Rootsi küla	
Lautna küla	Rootsi-Aruküla	
Liustemäe küla	Rumba küla	
Matsalu küla	Saastna küla	

HANILA PIIRKOND

Virtsu alevik	Massu küla
Esivere küla	Mõisaküla
Hanila küla	Nehatu küla
Karuse küla	Nurmsi küla
Kaseküla	Pajumaa küla
Kause küla	Pivarootsi küla
Kinksi küla	Rame küla
Kiska küla	Ridase küla
Kõera küla	Rooglaiu küla
Kokuta küla	Salevere küla
Kõmsi küla	Ullaste küla
Kuke küla	Vatla küla
Linnuse küla	Voose küla
Lõo küla	Äila küla
Mäense küla	

KULLAMAA PIIRKOND

Jõgisoo küla
Kalju küla
Kastja küla
Koluvere küla
Kullamaa küla
Kullametsa küla
Leila küla
Lemmikküla
Liivi küla
Mõrdu küla
Päri küla
Silla küla
Ubasalu küla
Üdruma küla

MARTNA PIIRKOND

Allikotsa küla	Liivaküla
Ehmja küla	Männiku küla
Enivere küla	Martna küla
Jõesse küla	Niinja küla
Kaare küla	Nõmme küla
Kaasiku küla	Ohtla küla
Kabeli küla	Oonga küla
Kasari küla	Putkaste küla
Keravere küla	Rannajõe küla
Keskküla	Rõude küla
Keskvere küla	Soo-otsa küla
Kesu küla	Suure-Lähtu küla
Kirna küla	Tammiku küla
Kokre küla	Tuka küla
Kuluse küla	Uusküla
Kurevere küla	Väike-Lähtu küla
Laiküla	Vanaküla

TAEBLA PIIRKOND

Taebla alevik	Nihka küla
Kadarpiku küla	Pälli küla
Kedre küla	Tagavere küla
Kirimäe küla	Turvalepa küla
Koela küla	Võntküla
Leediküla	
Nigula küla	

VORMSI PIIRKOND

Borrby küla	Förby küla	Kersleti küla	Rälby küla	Suuremõisa küla
Diby küla	Hosby küla	Norrby küla	Saxby küla	Söderby küla
Fällarna küla	Hullo küla	Rumpo küla	Sviby küla	

NOAROOTSI PIIRKOND

Aulepa küla	Rooslepa küla
Dirhami küla	Saare küla
Einbi küla	Spithami küla
Elbiku küla	Sutlepa küla
Hara küla	Suur-Nõmmküla
Hõbringi küla	Tahu küla
Hosby küla	Telise küla
Kudani küla	Tuksi küla
Osmussaare küla	Väike-Nõmmküla
Paslepa küla	Vanaküla (Gambyn)
Pürksi küla	Österby küla
Riguldi küla	

ORU PIIRKOND

Auaste küla	Oru küla
Ingküla	Salajõe küla
Jalukse küla	Saunja küla
Kärbla küla	Seljaküla
Keedika küla	Soolu küla
Linnamäe küla	Uugla küla
Mõisaküla	Vedra küla
Niibi küla	

PALIVERE PIIRKOND

Palivere alevik	Luigu küla	Vidruka küla
Allikmaa küla	Väänla küla	

NÕVA PIIRKOND

Hindaste küla
Nõmmemaa küla
Nõva küla
Peraküla
Rannaküla
Tusari küla
Vaisi küla
Variku küla

RISTI PIIRKOND

Risti alevik
Jaakna küla
Kuijõe küla
Kuke küla
Piirsalu küla
Rehemäe küla
Rõuma küla

Juhtimine ja töökorraldus

MTÜ Kodukant Läänemaa juhtorganiteks on **üldkoosolek ja juhatus**. Kontrollorganiks on kuni kolmeliikmeline **revisjonikomisjon**. KKLMil on alates märtsist 2014 üheksaliikmeline juhatus (varasemalt kuueliikmeline), kelle on valinud üldkoosolek. Juhatuse tööd korraldab juhatuse esimees.

Juhatus võib vajadusel kokku kutsuda mitmesuguseid töögrupe, toimkondi ning komisjone, arutamaks spetsiifilisi küsimusi. Samuti võib juhatus kutsuda osalema eksperte väljastpoolt ühingu liikmeskonda. KKLMi büroo asub Haapsalus, igapäevast tegevust teostavad tegevjuht ning projektijuhid.

Tegevmeeskonna ülesanneteks on:

- strateegia rakendamise korraldamine;
- tegevuskava sisuline elluviimine;
- KKLMi büroo igapäevase töö toimimise tagamine;
- infoliikumise tagamine;
- koostöö-, sh välissuhete korraldamine;
- raamatupidamise korraldamine.

Oma töös lähtub tegevmeeskond põhimõtetest, mis on välja kujunenud Kodukant Läänemaa varasema tegevuse ja senise strateegia koostamise ning elluviimise käigus – tagada piirkondadele ja huvigruppidele võimalused ühingu tegevuses osalemiseks ning LEADER toetuse taotlemiseks.

Juhtimine ja töökorraldus

Taotluste hindamiseks moodustatakse **projektitaotluste hindamise töörühm (hindamiskomisjon)**. Töörühma liikmed valitakse üldkoosoleku otsusega. Töörühma liikmed valitakse kolmeks aastaks, selle moodustamisel järgitakse põhimõtet, et riigi või kohaliku omavalitsuste üksuste esindatus otse või nende osalusega eraõiguslike juriidiliste isikute kaudu jääb alla 50% liikmetest. Töörühm valib oma töö korraldamiseks põhiliikmete hulgast omale esimehe.

Huvide konflikti vältimiseks taandab töörühma liige ennast meetme hindamisest, milles:

- ta on menetlusosaline või menetlusosalise esindaja;
- ta on menetlusosaline või menetlusosalise sugulane, abikaasa, hõimlane või perekonnaliige;
- ta on menetlusosalisest või selle esindajast tööalases, teenistuslikus või muus sõltuvuses;
- ta on muul viisil isiklikult huvitatud asja lahendist või kui muud asjaolud tekitavad;
- kahtlust tema erapooletuses.

Hindamiskomisjoni pädevuses on taotluste hindamine ning paremusjärjestuse ettepaneku koostamine juhatusele.

KKLMi juhatus kinnitab projektitaotluste paremusjärjestuse ja esitab selle PRIA-le rahastamise kinnitamise või kinnitamisest keeldumise põhjendatud otsuse tegemiseks. Suurprojektide osas langetab projektitaotluse meetmesse esitamise otsus ja KKLMi tegevusgrupi initsiatiivil algatatud projektide puhul langetab toetusotsuse KKLMi üldkoosolek.

TEGEVUSPIIRKONNA ANALÜÜS

Allikad

Sise- ja väliskeskkonna analüüsi teostamiseks ja strateegia koostamiseks kasutati piirkonnaga seotud dokumentide ja uuringute analüüsijäreldusi.

KODUKANT LÄÄNEMAA

MTÜ Kodukant Läänemaa strateegia aastateks 2014-2020+

MTÜ Kodukant Läänemaa LEADER meetmete mõjude analüüs perioodil 2016-2021

KOHALIKE OMAVALITSUSTE STRATEEGIAID JA UURINGUD

Haapsalu linna arengukava 2018-2028

Lääne-Nigula valla arengukava 2018-2026

Vormsi valla arengukava 2020-2030

Lääneranna valla arengukava 2018-2028

MAAKONDLIKUD STRATEEGIAID JA UURINGUD

Lääne maakonna arengustrateegia 2035+

Maakonna tervise ja heaolu ülevaade 2022

Tööturu põhitrendid maakonnas (2022)

Ülevaade turismisektorist maakonnas (2022)

RIIKLIKUD STRATEEGIAID JA UURINGUD

Maakonna arengustrateegia koostamise juhend (2018)

Maakonna arengustrateegia uuendamise juhend (2021)

Struktuuritoetused 2021+ hoolekandes (2022)

Üleriigiline uuring elamute kasutusest väljalangevusest ja tühjenemise mustritest (2022)

Eesti elanike reisikavatsused lähikuudeks (2021)

HEIVÄL OÜ UURINGUD

Elukeskkonna rahulolu-uuring (2020)

Noorsootöös osalevate noorte rahulolu noorsootöoga (2020)

EUROOPA UURINGUD

Euroopa parimad arukad külad - Eskola (Soome) ja Torupi (Taani) tegevuse tutvustus

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Antud seisuga kehtivad puude otsused maakondade lõikes (2022)

Analüüsi seletuskiri

Sotsiaal-majandusliku analüüsi läbiviimiseks kasutati varasemalt kogutud statistilisi andmeid mitmetest andmebaasidest, sh:

- Statistikaameti andmebaas
- Tervise Arengu Instituudi andmebaas
- Rahvastikuregister

Endise Lihula ja Hanila valla elanike arv moodustab 2/3 kogu praeguse Lääneranna valla elanike arvust. Suurimad valla sõlmpunktid jäävad samuti endise Hanila ja Lihula aladele. Analüüsis esitatakse andmeid Lääne maakonna omavalitsuste kohta ja Pärnu maakonnast Lääneranna valla kohta (kui pole võimalik eraldada Lääneranna vallast Hanila ja Lihula piirkonda). Hanila ja Lihula piirkonna andmete kättesaamiseks oli vajalik saada andmeid asustusüksuse täpsusega, kuid enamuse sotsiaal-majanduslikest andmetest kogutakse maakonna või haldusüksuse täpsusega.

Lisaks koguti andmeid teistest organisatsioonidest, kes peavad statistikat endale oluliste näitajate osas, sh:

- Kohalikud omavalitused (Vormsi vald, Haapsalu linn, Lääne-Nigula vald, Lääneranna vald)
- Töötukassa
- Sotsiaalkindlustusamet

Täiendavaid andmeid koguti ka avalikult kättesaadavatest infoallikatest, erinevatelt veebilehtedelt. Allikate nimetused ja võimalusel viited algallikatele on lisatud iga joonise/graafigu kohta lehe alla serva.

Lühendid ja mõisted

KKLM – Kodukant Läänemaa

KOP – Kohaliku omaalgatuse programm

KÜSK – SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital

VKE – Väike- ja keskmise suurusega ettevõtja

EAS – Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

Slaid on jooksvalt täiendamisel...

RAHVASTIK JA ASUSTATUS

Kokkuvõte rahvastikust ja asustatusest KKLM tegevuspiirkonnas

Tegevuspiirkonna elanikkonda kirjeldab üldine Eesti trend, kus maapiirkonna elanike arv väheneb, vanemaealiste elanike osakaal suureneb, inimesed koonduvad suurematesse asulatesse. Rahvastiku ja asustatuse täpsemaks hindamiseks KKLM tegevuspiirkonnas analüüsiti elanike arvu erinevatel ajaperioodidel soo, vanusegruppide, asustusüksuse, alampiirkondade lõikes.

Olulisemaks sisendiks analüüsi läbiviimisel olid Statistikaameti ja Rahvastikuregistri kogutavad andmed, peamiselt 2021. aastal läbiviidud Eesti rahva- ja eluruumide loenduse andmed. Täpsema ülevaate saamiseks tegevuspiirkonna kohta, koguti andmeid ka kohalikest omavalitsustest asutusüksuse lõikes ajaperioodil 2014-2021.

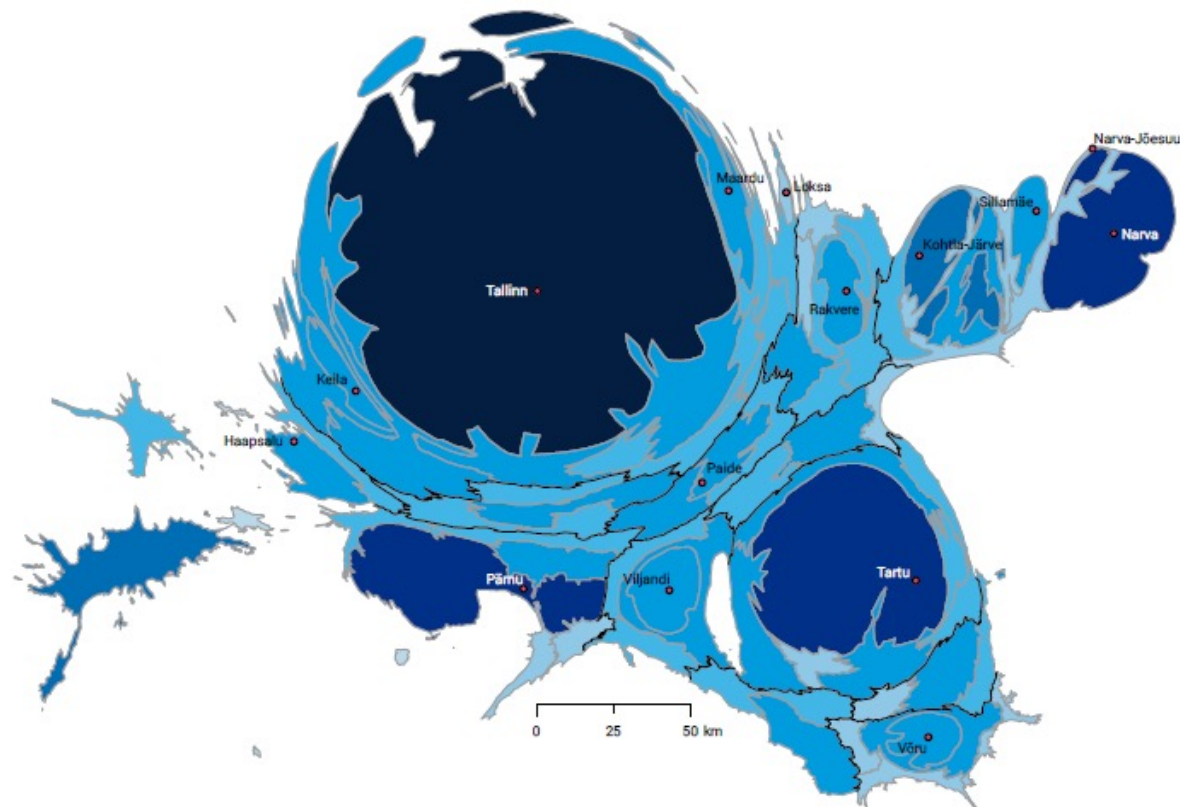
Tegevuspiirkonna haldusüksustes on rahvastiku kahanemine olnud viimase kahekümne aasta jooksul keskmiselt 15-20%, viimase 10 aasta jooksul on Lääne maakonna elanike arv kahanenud -1,7% võrra, Lääneranna vallas aga -7,7%. Lääne maakond on Eesti üks kolmest kõige väiksema rahvaarvuga maakonnast koos Põlva ja Hiiu maakonnaga. Statistikaameti rahvaarvu prognoos perioodil 2023-2045 põhistsenaariumi kohaselt kahaneb rahvaarv Lääne maakonnas neljandiku võrra ja Pärnu maakonnas 15% võrra.

31.12.2021 seisuga on KKLM tegevuspiirkonna elanike arv 14 005, tegevuspiirkonna pindala on 2 413,76 km², mis teeb asustustiheduseks 5,8 inimest ühel km² (võrdluseks Eesti keskmine näitaja 30,6). Tegevuspiirkonna keskmisest suurema asustustihendusega alampiirkonnad on Taebla, Haapsalu ja Palivere. Väikseim on asustustihedus Nõva, Noarootsi ja Martna piirkonnas.

Elanikkond on tegevuspiirkonnas koondunud üksikutesse suurematesse keskustesse. Kaks suurimat asustusüksust on Lihula linn ja Uuemõisa alevik. Järgmised suuremad külad ja alevikud, kus rahvaarv on 250-999: Linnamäe ja Herjava külad ning Taebla, Palivere, Risti ja Virtsu alevikud. Ligikaudu 30-40 asustusüksuses on 50-249 elaniku, ülejäänud enam kui 80% asustusüksustes on vähem kui 50 elaniku. Kokku on KKLM tegevuspiirkonnas 260 asustusüksust.

Eesti rahvastiku regionaalne jaotus

Rahvastiku paiknemine | 01.01.2022

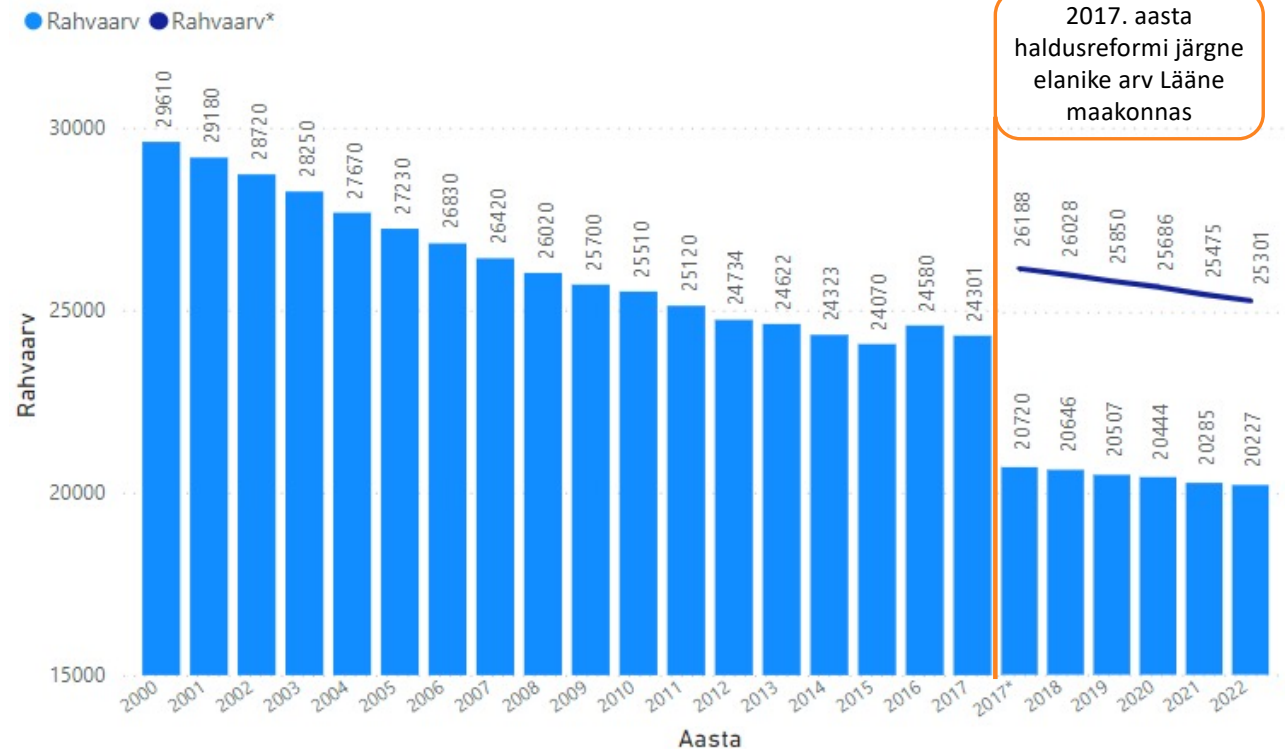

- ✓ Rahvastiku regionaalne jaotus ja ülimalt ebaühtlane koondudes peamiselt Tallinnasse / Harjumaale, lisaks ka Tartusse ja Tartumaale.
- ✓ KKLM tegevuspiirkonna jaoks on peamiseks tõmbekeskuseks Tallinn, kuid ka Haapsalu. Võrreldes teiste tegevuspiirkonna kohalike omavalitsustega on Haapsalu linnas rahvastiku paiknemine suurem.

Rahvaarv KKLM tegevuspiirkonnas

- ✓ Tulpadel on kujutatud Lääne maakonna elanike arv.
- ✓ 2017. aastal toimus haldusreform, mille tulemusena vähenes elanike arv 3 581 Lääne maakonnas (s.o. enamvähem Hanila ja Lihula valla rahvaarv).
- ✓ Joonega on graafikul kujutatud rahvaarv, kuhu on lisaks liidetud Pärnu maakonna Lääneranna valla elanike arv pärast haldusreformi.
- ✓ Uue haldusjaotuse järgi kahaneb elanike arv Lääne maakonnas aeglasemalt. Kui liita juurde Lääneranna valla elanike arv, siis kahanemine on kiirem.

Elanike arv Lääne maakonnas | 1. jaanuari seisuga 2000-2022 aasta

Allikas: Statistikaamet, HeiVäli analüüs

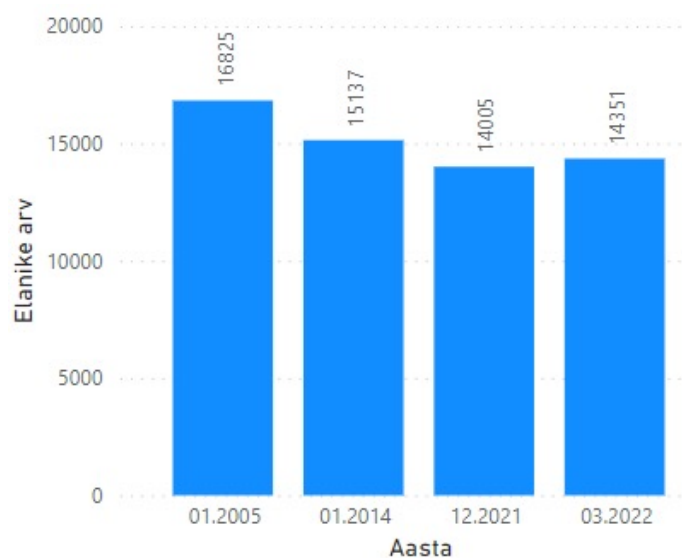
https://andmed.stat.ee/et/stat/Lepetatud_tabelid_Rahvastik.Arhiiv_Rahvastikun%C3%A4itajad%20ja%20koosseis.%20Arhiiv/RV0282/table/tableViewLayout2

https://andmed.stat.ee/et/stat/rahvastik_rahvastikunaitajad-ja-koosseis_rahvaarv-ja-rahvastiku-koosseis/RV0240/table/tableViewLayout2

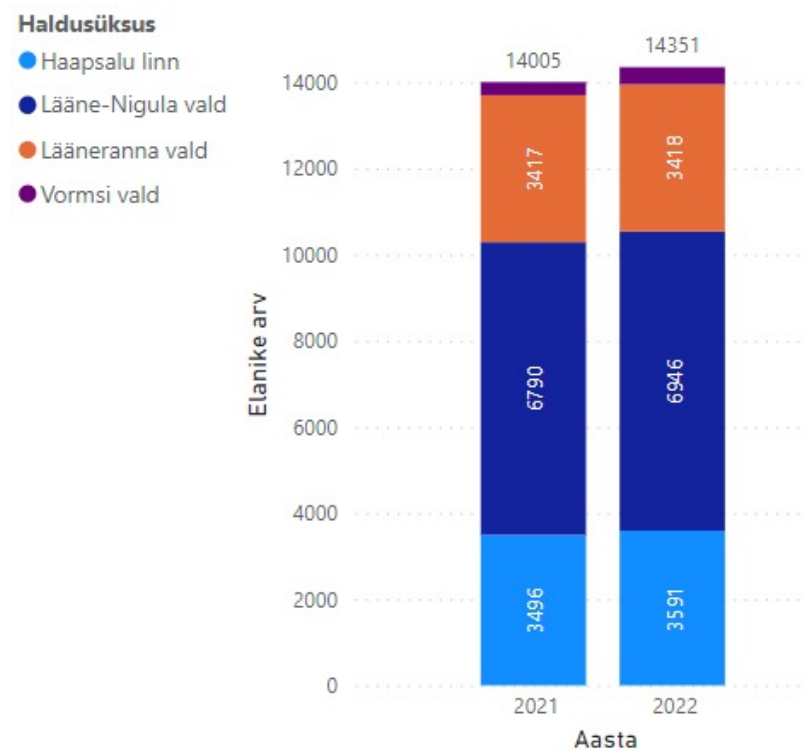
Rahvaarv KKLM tegevuspiirkonnas

- ✓ Vasakpoolsel joonisel on toodud rahvaarv erinevatel ajahetkedel KKLM tegevuspiirkonna täpsusega.
- ✓ Parempoolsel joonisel on elanike arv toodud 2021 detsembri ja 2022 märtsi seisuga haldusüksuste alusel.

Elanike arv tegevuspiirkonnas

Elanike arv tegevuspiirkonna haldusüksustes

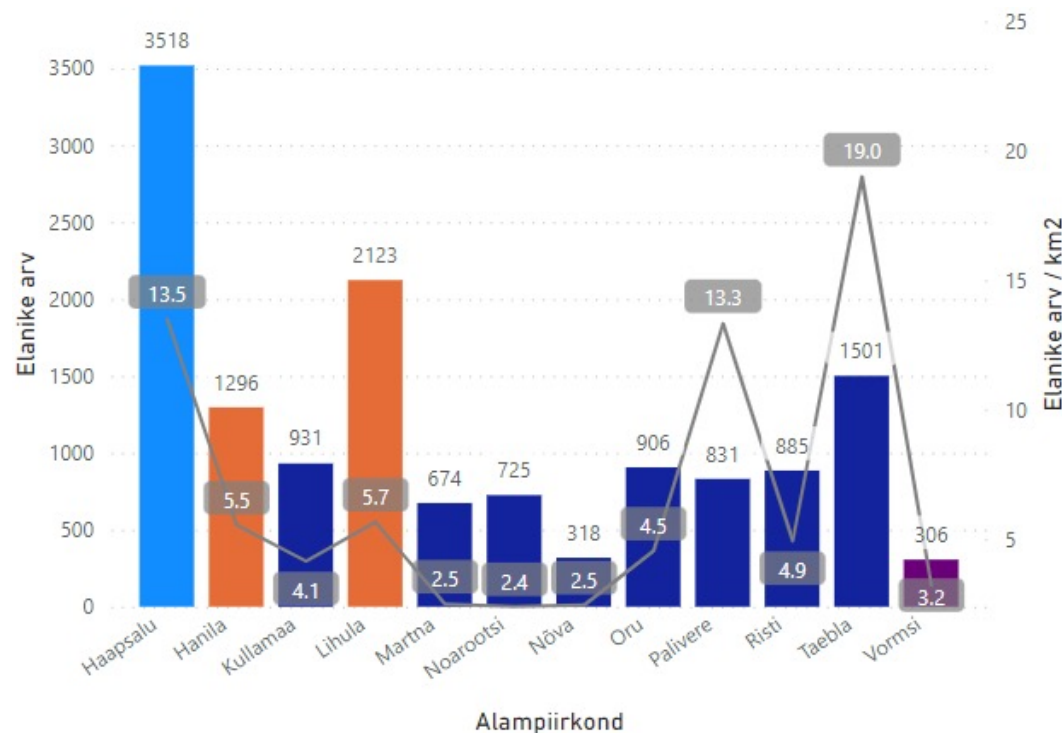

Rahvaarv ja asustustihedus alampiirkondades

Elanike arv alampiirkondades ja asustustihedus | 31.12.2021

Haldusüksus

- Haapsalu linn
- Lääne-Nigula vald
- Lääneranna vald
- Vormsi vald

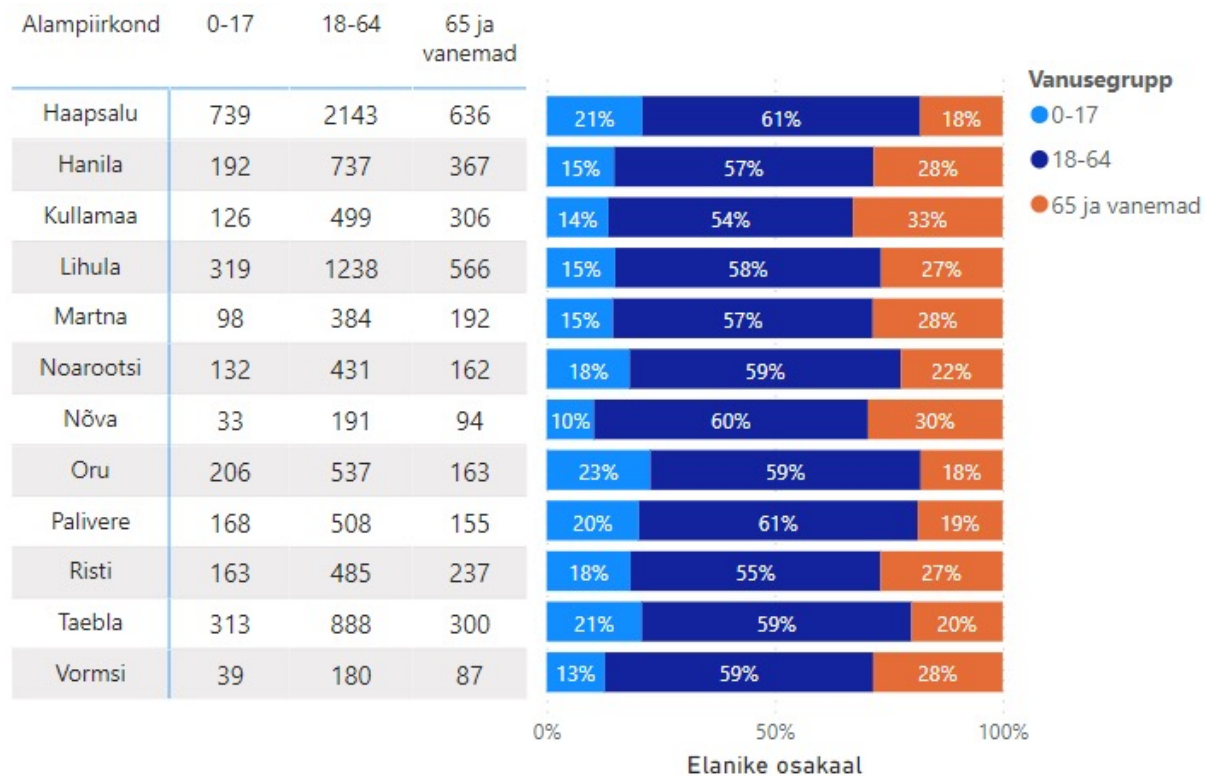

- ✓ Värvidega on tähistatud alampiirkondade jagunemine haldusüksustesse, tulpdiagramm näitab elanike arvu ning joondiagrammil on toodud elanike arv ühel km².
- ✓ Elanike arvu poolest on suurim alampiirkond Haapsalu, 3 518 elaniku.
- ✓ Lääne-Nigula vald on jaotatud kaheksaks alampiirkonnaks, kõige suurem neist rahvaarvu poolest on Taebla piirkond (1 501 elaniku), väikseim Nõva piirkond (318 elaniku).
- ✓ Praeguse Lääneranna valla territooriumile jääb kaks alampiirkonda – Lihula ja Hanila, kus rahvaarv kokku on sama suur kui Haapsalu piirkonnas.

Rahvaarv vanusegrupiti alampiirkondades

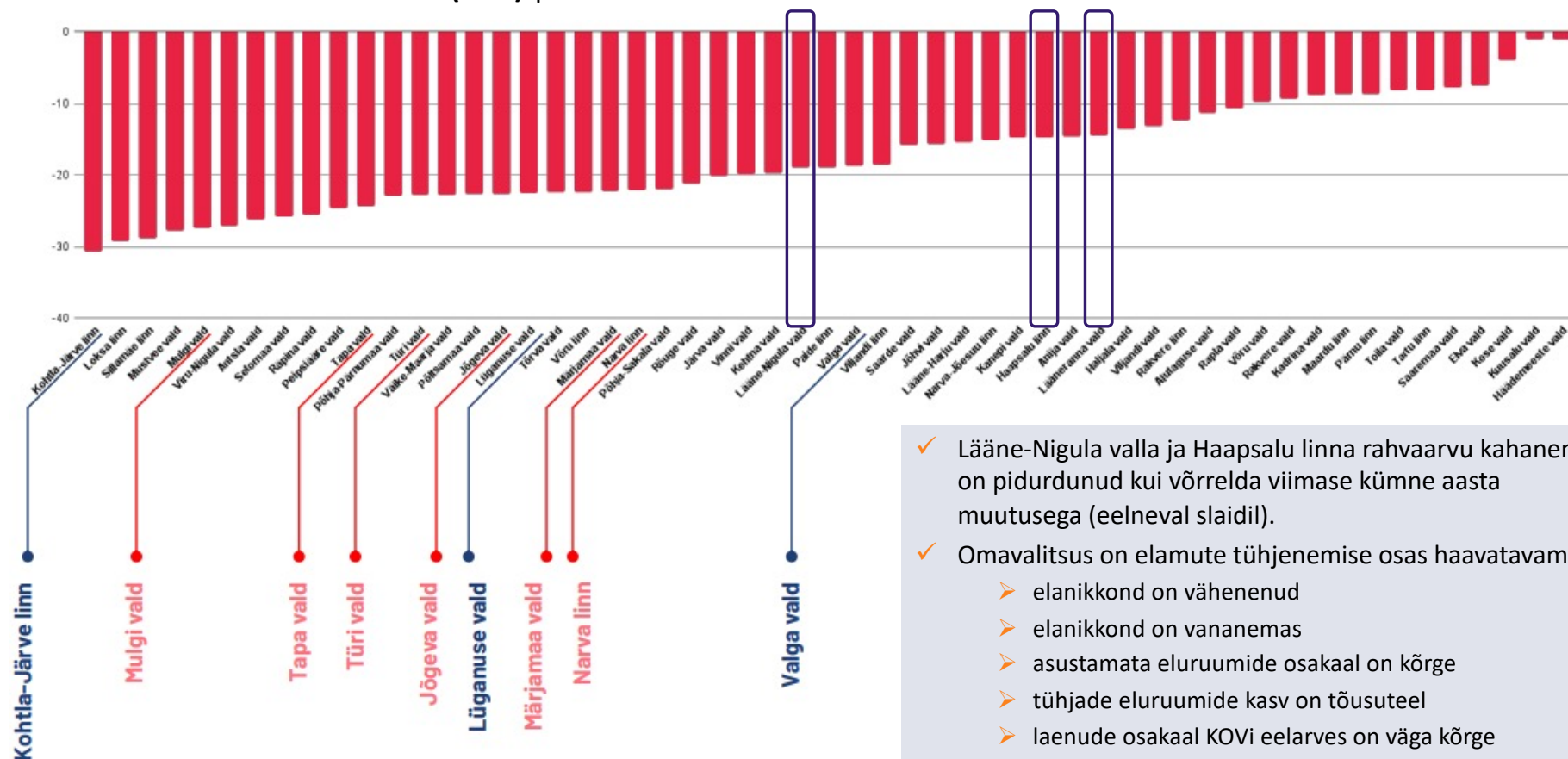
Elanike jaotumine vanusegruppidesse alampiirkondades | 31.12.2021

- ✓ Kõrgem on noorte elanike arv Haapsalu (739), Lihula (319) ja Taebla (313) piirkonnas. Samas osakaaluliselt on noori kõige enam Oru piirkonnas (23%).
- ✓ Tööealise elanikkonna osakaal on veidi kõrgem Haapsalu ja Palivere piirkonnas (61%) . Mõnevõrra madalam Kullamaa piirkonnas (54%).
- ✓ Vanemate elanike arv on suurim Haapsalu (636) ja Lihula (566) piirkonnas. Vanemaealiste osakaal on kõrgem aga Kullamaal (33%) ja Nõval (30%). Noorte osakaal Nõva piirkonnas on madalaim (10%, 33 elaniku).
- ✓ Haapsalu, Oru, Palivere ja Taebla piirkonnas on vanuses 0-17 elanike rohkem kui vanuses 65 ja vanemad.

KOVide lõikes on viimase 20 aasta elanike kahanemine olnud suurim Lääne-Nigula vallas

KOVide rahvaarvu muutumine (20%) | 2000-2021 aasta

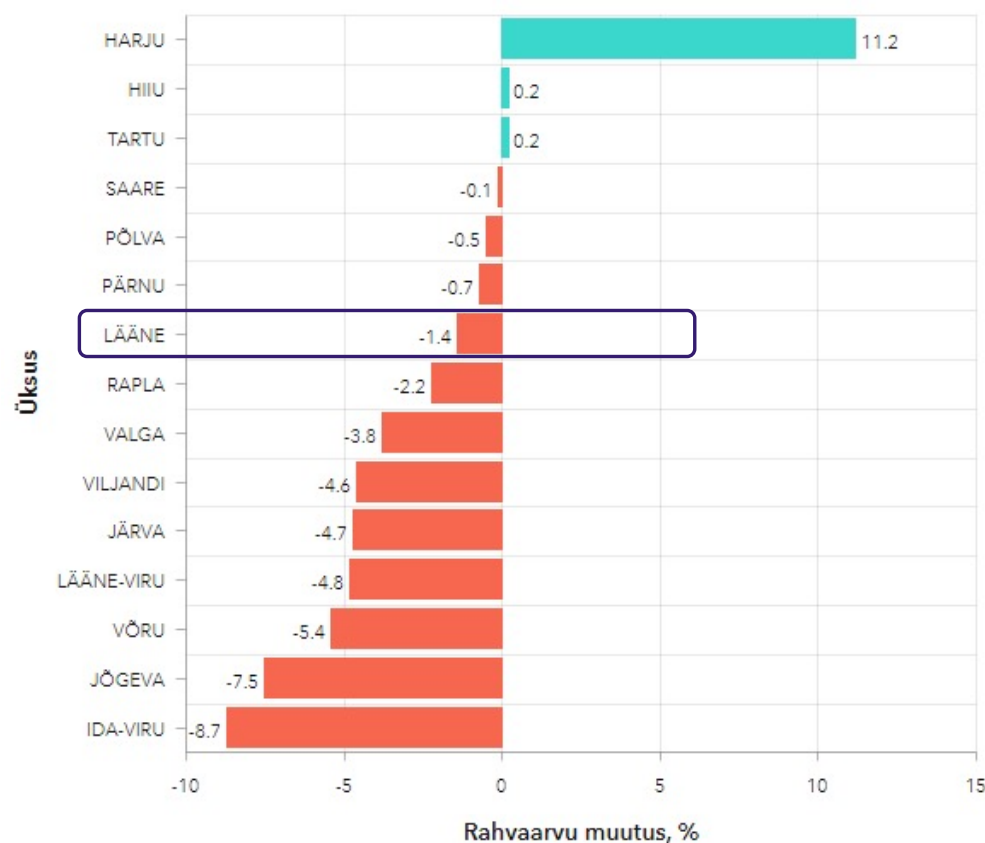
- ✓ Lääne-Nigula valla ja Haapsalu linna rahvaarvu kahanemine on pidurdunud kui võrrelda viimase kümne aasta muutusega (eelneval slaidil).
- ✓ Omavalitsus on elamute tühjenemise osas haavatavam kui:
 - elanikkond on vähenenud
 - elanikkond on vananemas
 - asustamata eluruumide osakaal on kõrge
 - tühjade eluruumide kasv on tõusuteel
 - laenu osakaal KOVi eelarves on väga kõrge

Lääne maakonna rahvaarv on viimase kümne aasta jooksul vähenenud 1,4% võrra

- ✓ Eestis on rahvaarv viimase kümne aasta jooksul kasvanud kolmes maakonnas – Harju, Hiiu ja Tartu.
- ✓ Negatiivse trendi poolest on Lääne maakond neljandal kohal, väiksem negatiivne rahvaarvu muutus on toimunud Saare, Põlva ja Pärnu maakondades.
- ✓ Seega üldine Lääne maakonna rahvaarvu muutus ei ole drastiline võrreldes teiste maakondadega.
- ✓ Kõige suurem rahvaarvu kahanemine on toimunud Ida-Viru maakonnas kus rahvaarv on vähenenud 8,7% võrra.

Rahvaarvu muutus maakondades 2011-2021

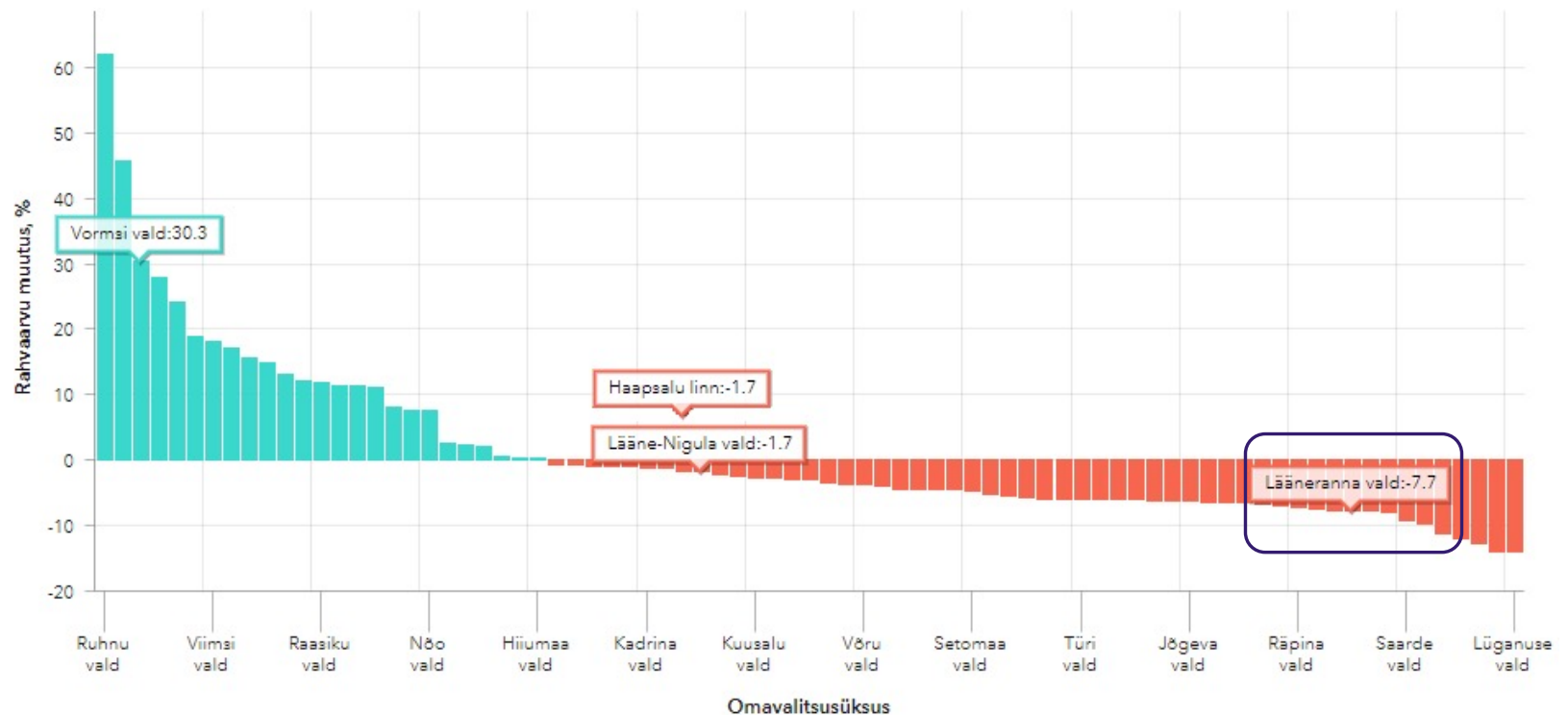

KOVide lõikes on Lääneranna elanike arv kõige enam kahanenud viimase 10 aasta jooksul

- ✓ Vormsi vallas on viimase kümne aastaga rahvaarv tõusnud 30% võrra. Nende rahvaarvu tõus ei mõjuta Lääne maakonna rahvaarvu, kuna elanike arv saarel on väike.
- ✓ Lääneranna valla elanike arv on kümne aastaga kahanenud 7,7% võrra. Piirkonnas on ka külasid, kus alalised elanikud puuduvad.

Rahvaarvu muutus omavalitsusüksustes | 2011-2021 aasta

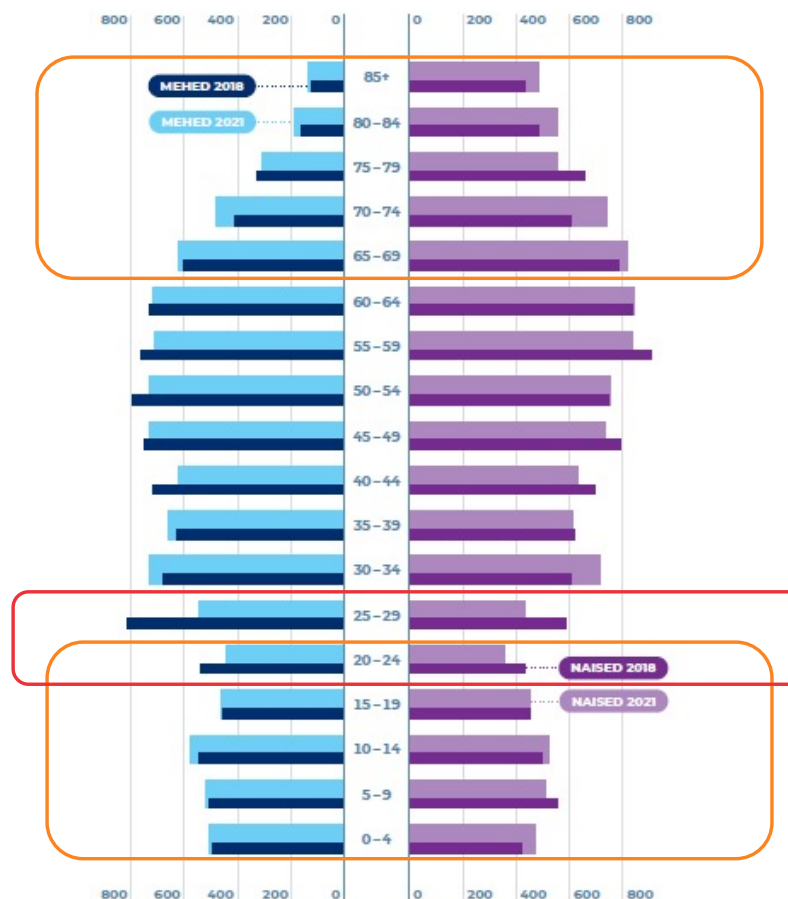

Piirkonnas on suur eakate ja madal laste osatähtsus

- ✓ Läänemaa rahvastikupüramiid kirjeldab vananevat rahvastikku, kus eakate osatähtsus rahvastikus on suur/kasvav ja laste (0-14 aastaste) osatähtsus madal/kahanev.
- ✓ Eesti keskmine laste osatähtsus on 16,4%, Läänemaal 15,4%.
- ✓ Eesti keskmine eakate osatähtsus on 20,3%, Läänemaal 24,2%.
- ✓ Rahvastikupüramiidi mõjutab ka negatiivne rändesaldo, mis on Läänemaal -2,2 (Eesti madalaim on -6,5 ja kõrgeim 9,4).
- ✓ Võrreldes 2018. aastaga, on märgatavalt vähenenud 20-24. ja 25-29. aastaste arv Läänemaal.

RAHVASTIKUPÜRAMIID

Rahvastik aastal 2021 ja muutus võrreldes 2018. aastaga

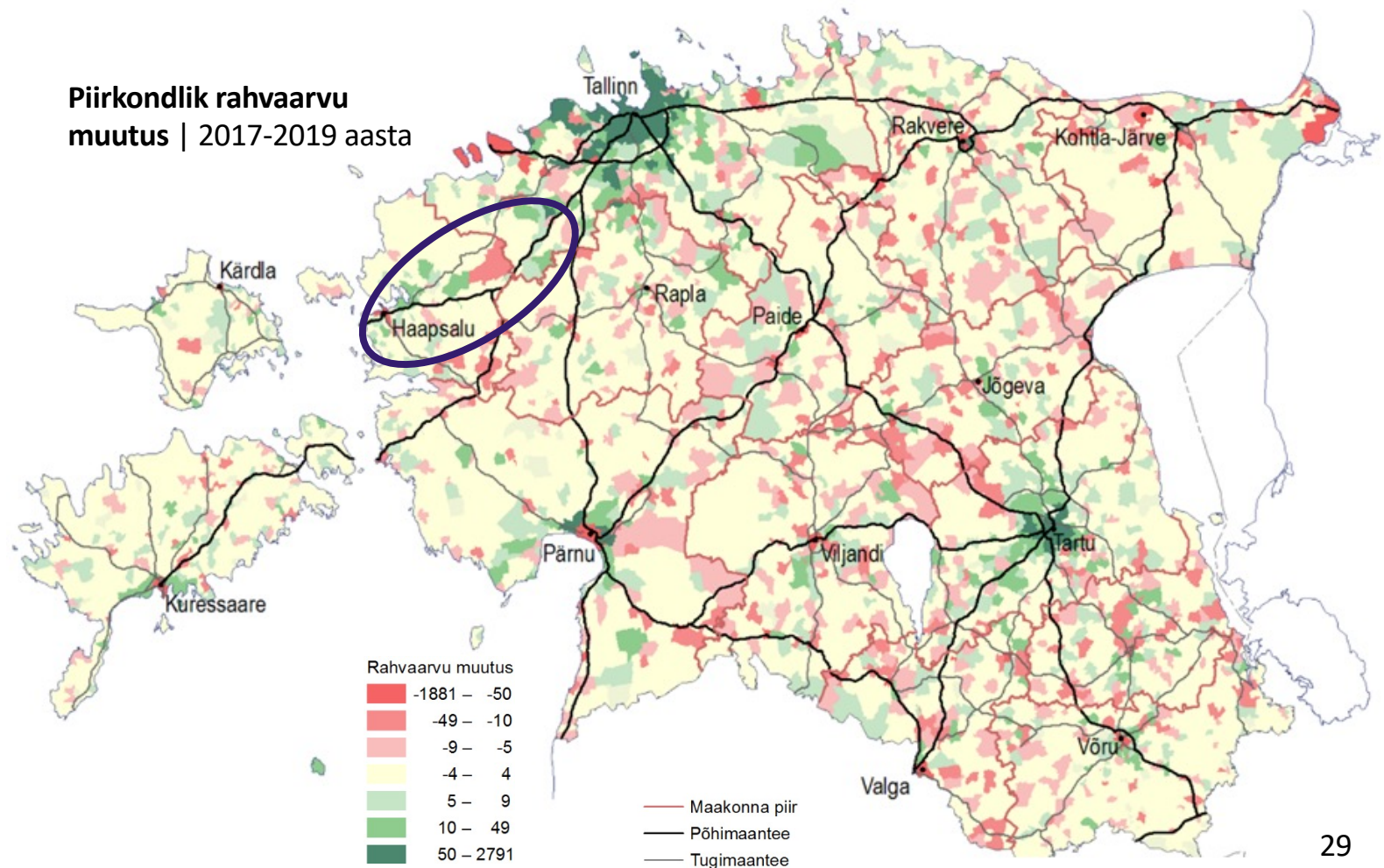

Rahvaarvu kasvu võib täheldada Tallinna maantee lähiumbruses

- ✓ Statistikaameti kaardirakenduses avaldati Eesti linnade, alevite ja külade rahvaarv seisuga 1. jaanuar 2019.
- ✓ Aastatel 2017–2019 suurenes rahvaarv kõige rohkem Harju ja Tartu maakonnas, täpsemalt Tallinnas ning Tartus koos naaberasulatega.

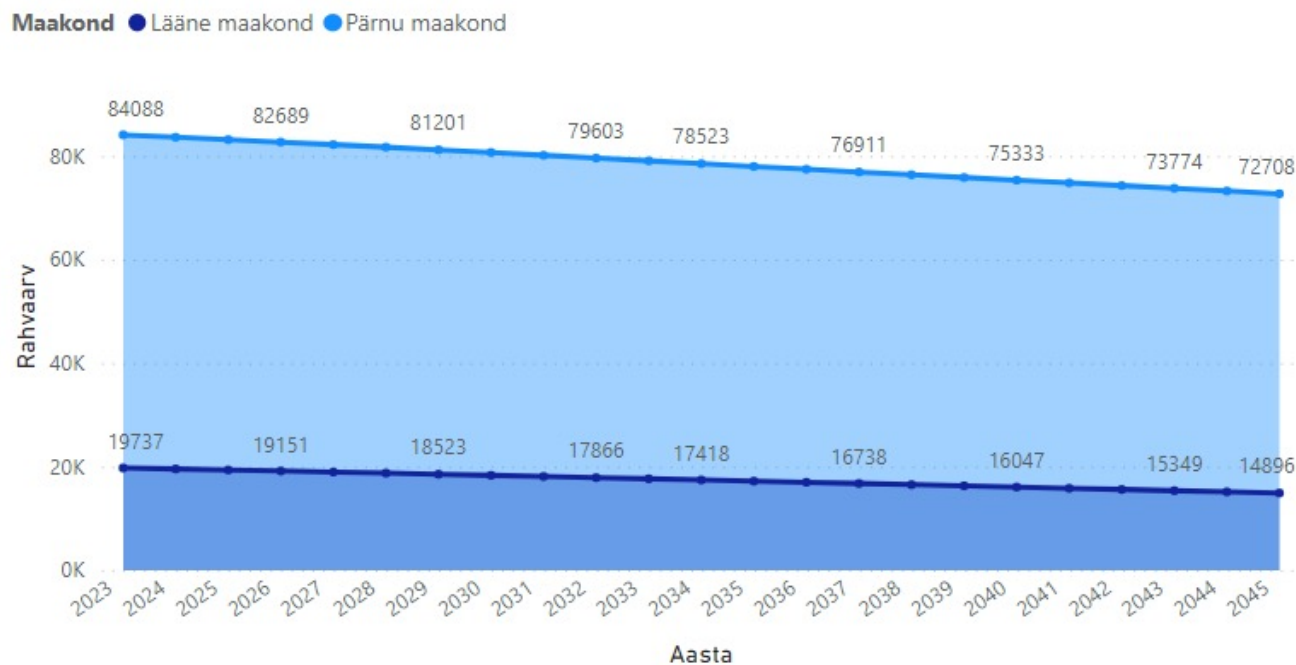
Piirkondlik rahvaarvu muutus | 2017-2019 aasta

Rahvaarvu prognoos tegevuspiirkonna maakondades on negatiivse trendiga

Rahvaarvu prognoos Lääne ja Pärnu maakonnas | aastateks 2023-2045

- ✓ Rahvastikuprognoos aastateks 2023-2045 põhistsenaariumi järgi kahaneb Lääne ja Pärnu maakondades elanikkond.
- ✓ 2045. aastaks on praeguse Lääne maakonna elanike arv vähenenud ligi 5 000 elaniku võrra, mis on neljandik praegusest elanikkonnast.
- ✓ Pärnu maakonna elanike arv väheneb hinnanguliselt 13 000 inimese võrra, mis on umbes 15% praegusest elanike arvust.

ELUKESKKOND

Kokkuvõte elukeskkonnast KKLM tegevuspiirkonnas

2020. aastal viidi läbi elukeskkonna ja teenustega rahulolu arvamusküsitlus (Statistikaamet) milles kogutud tulemusi kasutati analüüsima elukeskkonnaga rahulolu hindamise meetodika täiendvõimalusi Rahandusministeeriumi ja Kultuuriministeeriumi tellimusel. Elukeskkonna täiendatud meetodika tulemusena leiti, et elukeskkonna mõiste komponentideks on:

- Avalikud teenused/tegevused elukeskkonnas, E-teenused
- Looduskeskkond
- Ehitatud keskkond
- Majanduskeskkond
- Sotsiaalne keskkond/kogukond
- Valitsemine

Riiklik eesmärk on kohalike avalike teenuste ja elukeskkonnaga rahulolu uuringuid hakata läbi viima järjepidevalt. Tulemused saavad olema oluliseks suunajaks säästva arengu planeerimisel, poliitika kujundamisel ning elukeskkonna loomisel ja arendamisel. Rahulolu elukeskkonnaga aitab suunata ka mitmete organisatsioonide tegevust, sh Kodukant Läänemaal oma tegevuspiirkonnas.

Tabelis on toodud 2020. aasta uuringus käsitletud teemad ja küsimused, mille tulemusi järgnevalt analüüsitakse.

Teema	Küsimus
Üldine rahulolu	Üldine rahulolu oma elukeskkonnaga
Vaba aeg	Rahulolu liikumis- ja sportimisvõimalustega Rahulolu vaba aja kultuurse veetmise võimalustega
Liikuvus	Rahulolu jalgsi ja jalgrattaga liikumise võimalustega Rahulolu sõiduteede ja tänavatega Rahulolu ühistranspordi teenusega
Avalik ruum	Rahulolu arhitektuuri ja miljööga Rahulolu avalike aladega (väljakud, turud, jalakäijate alad, pargid) Rahulolu rohealade (haljasalad, pargid) piisavuse ja ligipääsetavusega
Õhukvaliteet ja müra	Rahulolu müratasemega Rahulolu välisõhu kvaliteediga (lõhnahäiringud, õhusaaste)
Jäätmekäitlus	Rahulolu jäätmete liigiti sorteerimise võimalustega Rahulolu jäätmeveoga
KOV-i juhtimine	Hinnang juhtimise muutusele viimase kolme aasta jooksul Rahulolu omavalitsuse juhtimisega oma elukohas
KOV-i areng	Hinnang üldise arengu muutusele viimase kolme aasta jooksul Rahulolu omavalitsuse üldise arengusuunaga oma elukohas
Kaasamine KOV-is	Rahulolu elanike kaasamisega kohaliku omavalitsuse arengu kavandamisse Rahulolu elanike kaasamisega ruumilise arengu kavandamisse

Kokkuvõte elukeskkonnast KKLM tegevuspiirkonnas

KKLM tegevuspiirkonna kohta on 2020. aasta uuringus kolme valla tulemused, uuringust jäi välja Vormsi vald, kuna vastuseid antud haldusüksusest koguti liiga vähe. Vastajaid oli Haapsalu linnast 132, Lääne-Nigula vallast 134 ning Lääneranna vallast 127.

Kolme valla vastajad on hinnanud üldiselt heale tasemele rahulolu oma elukeskkonnaga (66 punkti 100-st). KKLM tegevuspiirkonna elanikud on rahul oma elukoha õhukvaliteediga ja müratasemega, mis on pigem loomupärane maapiirkonnale. Madalamalt on vastajad hinnanud liikumisvõimalusi ja KOV-i juhtimise, arengu ja kaasamisega seotud küsimusi.

Rahulolu mudelist tulenevalt on KOV-i valitsemisel ja mainel mõju sellele, kuidas vastajad tunnevad end kaasatuna ja kuidas on nad rahul KOV-i arenguga. KOV-i areng omakorda avaldab mõju sellele, kuidas elanikud on rahul elukeskkonnaga seotud teemadega. KKLM ei saa otseselt mõjutada elanike rahulolu kohaliku omavalitsuste juhtimisliku poolega, küll aga saab KKLM suunata tegevust nendesse valdkondadesse, mis elanike hinnates on hetkel vajaka.

Kokkuvõte elukeskkonnast KKLM tegevuspiirkonnas

Tegevuspiirkonna asustatus on hõre ning ka paljud hooned on asustamata või peamiselt kasutusel hooajati.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellitud üleriigilise elamute kasutusest väljalangevuse ja tühjenemise mustrite uuringu tulemused näitavad, et kõikidest hoonetüüpidest on asustamata hoonete osakaal Lääneranna vallas 22%, Lääne-Nigula vallas 16%, Haapsalu linnas 8% ja Vormsi vallas 12%. Uuringus analüüsiti elamute kasutamist rahvastikuregistri (RR) andmete põhjal ja elektritarbimise (EL) järgi. RR andmetel on ligikaudu 29,9% Lääne maakonna elamutest tühjad, EL tarbimise põhjal aga hinnanguliselt 11,1%. Sellise erisuse põhjuseks on ilmselt asjaolu, et elanikud on sissekirjutatud teistesse omavalitsustesse ning kasutavad elamuid hooajati.

Ka viimane Statistikaameti poolt läbi viidud rahva- ja eluruumide loendus kinnitab, et suur osakaal Lääne maakonna tavaeluruumidest on asustamata (asustatud tavaeluruumid 67,5%). Võrreldes teiste maakondade tulemustega, on Lääne maakonnas asustatud tavaeluruumide osakaal kõige väiksem ehk peamise elukohana kasutusel olevate hoonete osakaal on kõige väiksem.

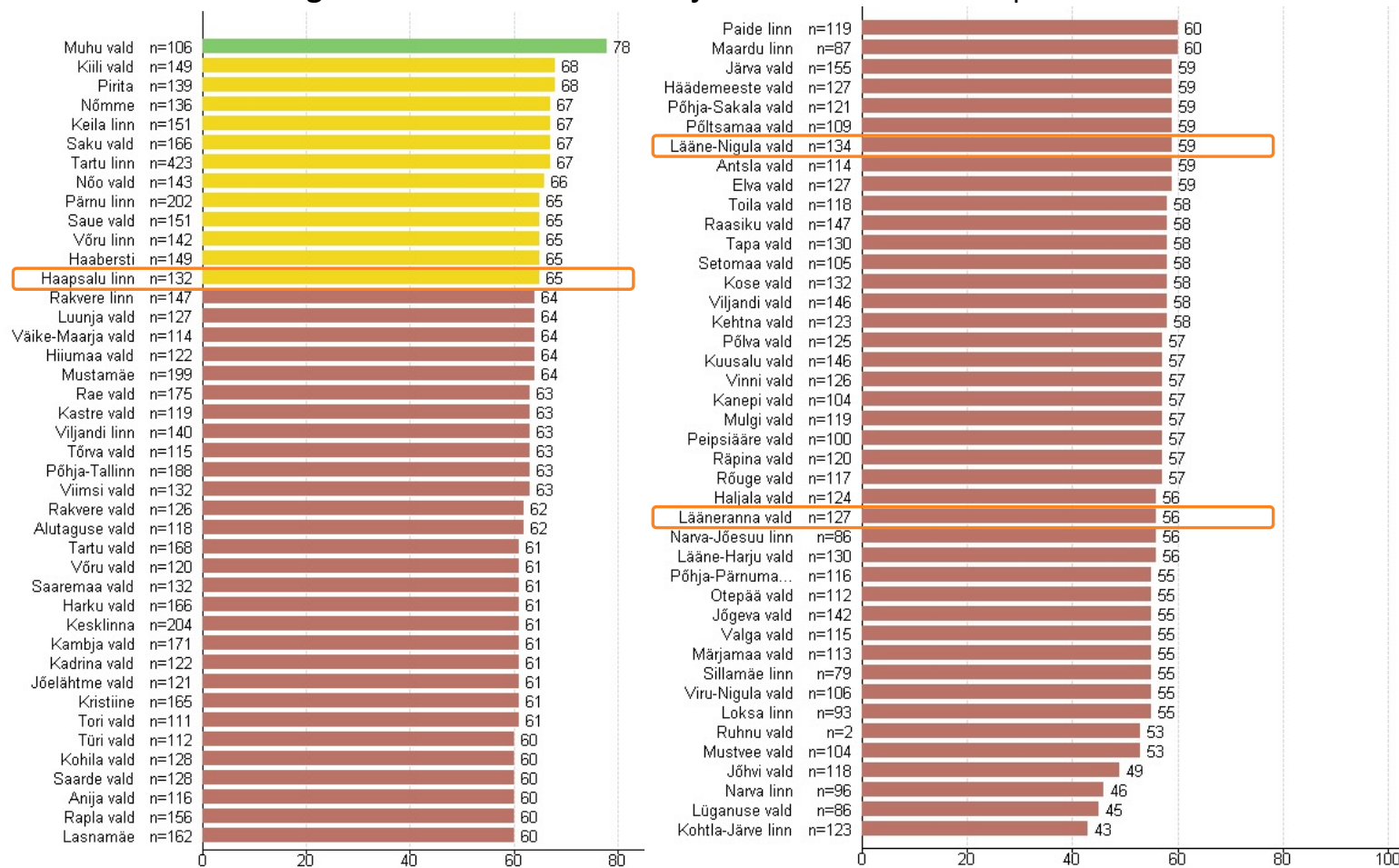
Peale 2011. aastat ehitatud tavaeluruumide osakaal kõigist tavaeluruumidest moodustab 2,1% (üle Eesti vastav näitaja 6,5%). Antud tulemus on pigem hea (kõrgem üheksast maakonnast) ja näitab, et inimesed asuvad KKLM tegevuspiirkonda elama ja ehitavad sinna endale uusi elurume.

Haapsalu linna elanikud on enam rahul kui teiste omavalitsuste elanikud

Rahulolu elukeskkonnaga kohalikes omavalitsustes ja Tallinna linnaosades | 2021

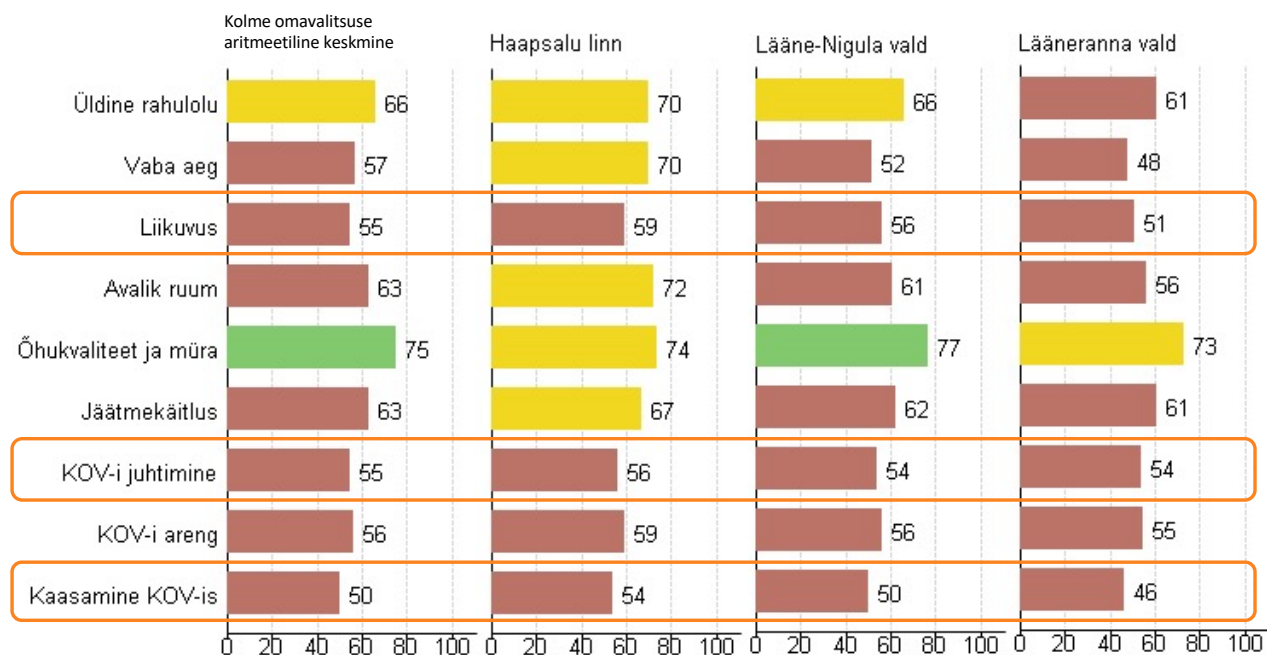
- ✓ Antud joonisel on kujutatud kõikide uuringus küsitud skaalaküsimuste keskmine tulemus omavalitsustes alusel.
- ✓ Kõikide küsimuste keskmine tulemus annab üldpildi, kus KOV hetkel võrreldes teistega asub.
- ✓ Põhjalikumaks analüüsiks tuleb tulemusi vaadelda teemaplokkide ja küsimuste alusel.
- ✓ Võrreldes teiste omavalitsustega, on Haapsalu linna elanikud oma elukeskkonnaga üldiselt enam rahul.

Teemaplokkide alusel hinnati elukeskkonnas madalalt KOV-ga ja liikuvusega seotud küsimusi

Rahulolu tegevuspiirkonna omavalitsustes | 2021

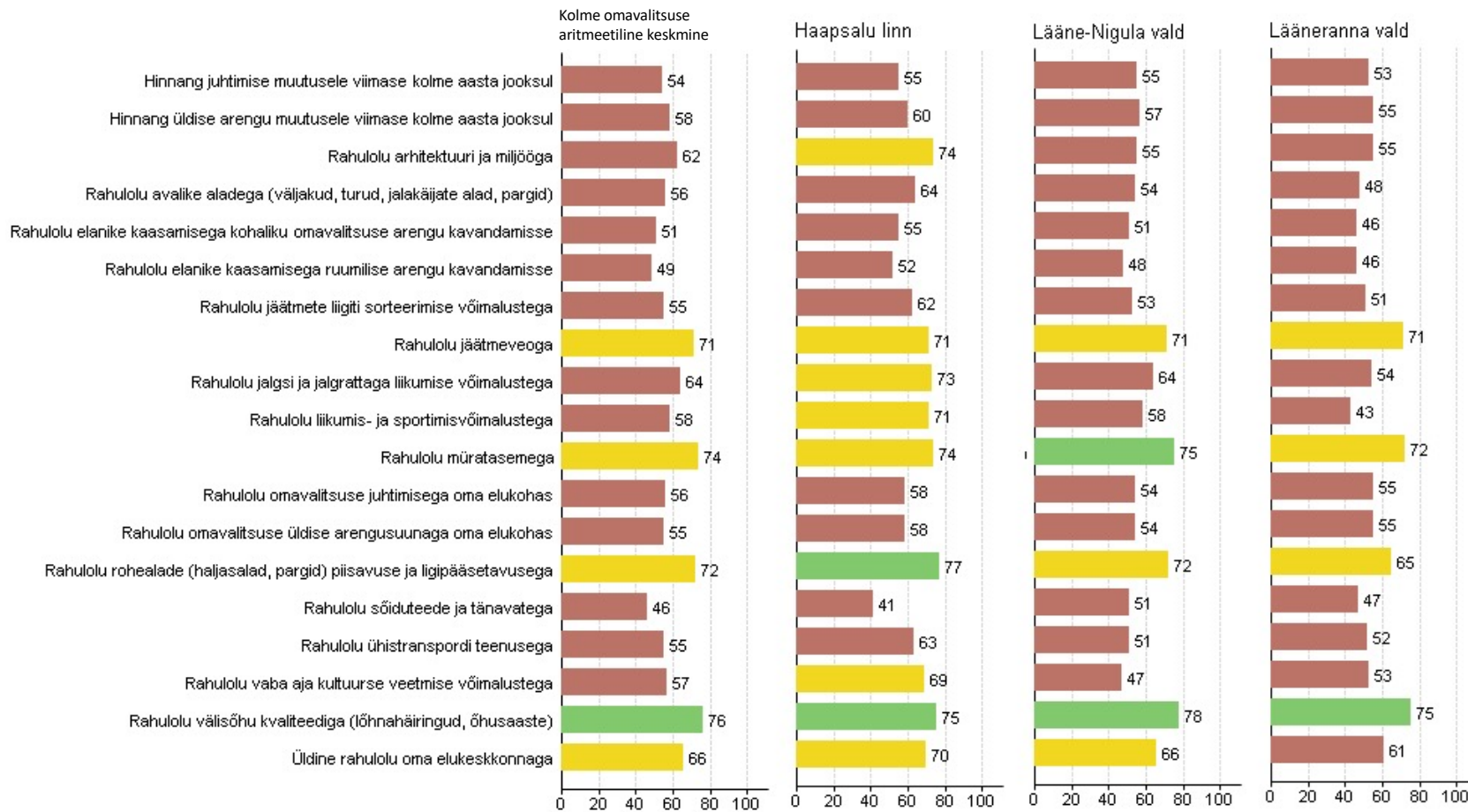

- ✓ Kõige madalamalt hindasid Haapsalu linna, Lääne-Nigula ja Lääneranna valla elanikud kaasatust kohalikus omavalitsuses ja omavalitsuse juhtimist. Elanikud ei ole rahul kaasatusega ruumilise arengu kavandamisse.
- ✓ Elanikud on vähem rahul vaba aja kultuurse veetmise võimalustega ning liikuvus- ja sportimisvõimalustega.

Madal rahulolu kultuursete vaba aja veetmise võimalustega ning liikumis- ja sportimivõimalustega

Rahulolu tegevuspiirkonna omavalitsustes | 2021

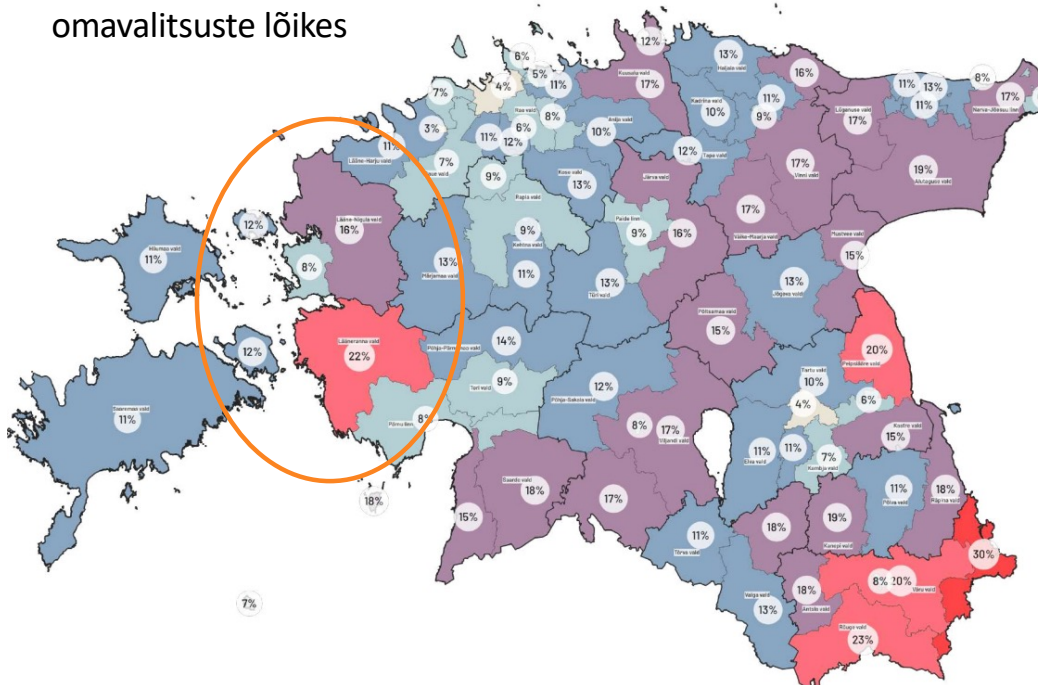

- ✓ Lääne-Nigula valla elanikud on kõige madalamalt hinnanud rahulolu kultuursete vaba aja veetmise võimalustega (47 punkti).
- ✓ Lääneranna valla elanikud on kõige madalamalt hinnanud rahulolu liikumis- ja sportimisvõimalustega (43 punkti).
- ✓ Samas Haapsalu linna elanikud on nende mõlema küsimusega oluliselt rohkem rahul.

Tegevuspiirkonnas on kõrge asustamata ruumide osakaal

- ✓ Elamute kasutuse tühjenemise mustreid käsitlev uuring kinnitab samuti hõredalt asustatust ja elanike arvu kahanemist KKLM tegevuspiirkonnas, paljud eluruumid seisavad tühjalt.
- ✓ Asustamata eluruumide osakaal on väiksem Haapsalu linnas ja Vormsi vallas.
- ✓ Kõrgeim on asustamata eluruumide osakaal Lääneranna vallas – 22% eluruumidest on tühjad.

Asustamata eluruumide osakaal omavalitsuste lõikes

Kõikide hoonetüüpide asustamata eluruumide osakaal | Elektritarbimise andmed | 2019

<5% 5% < 10% 10% < 15% 15% < 20% 20% < 25% > 25%

Asustatus elektritarbimise põhjal | 2019

MAAKOND	KORTERELAMUD JA ÜHE- KAHEPEREELAMUD		ÜHE- JA KAHEPEREELAMUD		KORTERELAMUD	
	RR (2020)	EL (2019)	RR (2020)	EL (2019)	RR (2020)	EL (2019)
Harju	19.3%	5.7%	17.6%	8.9%	19.6%	4.8%
Hiiu	27.3%	11.8%	26.9%	12.7%	28.0%	10.1%
Ida-Viru	20.9%	10.8%	31.9%	17.8%	19.6%	9.9%
Järva	29.1%	12.7%	26.4%	13.2%	30.6%	12.4%
Jõgeva	29.3%	14.5%	27.7%	14.4%	30.6%	14.5%
Lääne	29.9%	11.1%	30.2%	12.9%	29.8%	10.0%
Lääne-Viru	30.8%	13.1%	26.7%	13.3%	32.9%	13.0%
Pärnu	27.5%	11.2%	21.7%	11.2%	31.0%	11.2%
Põlva	26.3%	15.0%	27.8%	18.5%	25.1%	12.0%
Rapla	26.1%	11.0%	23.2%	11.4%	28.1%	10.7%
Saare	27.0%	11.6%	27.4%	14.1%	26.4%	8.4%
Tartu	25.1%	7.2%	21.0%	10.4%	26.8%	5.9%
Valga	28.3%	14.4%	29.5%	16.2%	27.6%	13.1%
Viljandi	27.9%	13.6%	22.1%	11.9%	31.6%	15.2%
Võru	30.4%	16.9%	33.1%	22.5%	28.3%	12.2%
RIIGIS	23.2%	9.0%	23.2%	12.2%	23.1%	7.7%

Kõige väiksem asustatud eluruumide osakaal võrreldes teiste maakondadega

- ✓ Tavaeluruumid on hooned, mis on ettenähtud alaliseks elamiseks. Tavaeluruumiks loetakse hooned kus alaliselt elatakse sees või mis on hetkel vabad ja mõeldud hooajaliseks või teiseks kasutamiseks.
- ✓ Üle 30% tavaeluruumidest on tühjad.
- ✓ Asustatud tavaeluruumidest puudub 11% kraanivesi eluruumis, 7% puudub pesemisvõimalus (sh puudub dušš, vann või saun), 13% puudub eluruumis veega tualettruum.

LÄÄNE MAAKOND

Rahvaarv 2021	20 229
Eluruumide arv kokku	13 266
Tavaeluruumide arv kokku	13 238
Asustatud tavaeluruumid <i>osakaal kõikidest tavaeluruumidest</i>	67,5%
Eramute/kortermajade <i>osakaal asustatud tavaeluruumidest</i>	39,2% / 57,0%
Keskmine eluruumi pindala/ pindala inimese kohta (m ²)	74,2 / 33,4
Peale 2011 aastat ehitatud hoonete arv/osakaal kõikidest hoonetest	224 / 3,7%
Peale 2011 aastat ehitatud tavaeluruumide arv/osakaal kõikidest tavaeluruumidest	274 / 2,1%
Tehnovarustatuse olemasolu asustatud tavaeluruumides <i>(vesi, pesemisvõimalus, veeklosett, keskküte)</i>	89%/ 93%/ 87%/ 58%

Maakondlik fakt

Kõige väiksem asustatud eluruumide osakaal

TERVISLIK SEISUND

Kokkuvõte elanike tervislikust seisundist KKLM tegevuspiirkonnas

Elanikkonna tervisliku seisundi hindamiseks KKLM tegevuspiirkonnas analüüsiti elanike oodatavat eluiga, tervena elatud aastaid, positiivset tervise enesehinnangut, surmapõhjuseid, puuetega inimeste osakaalu, vähenenud töövõimega inimeste osakaalus ja mitmeid teisi tervise ja elanike heaolu näitajaid.

Tervikliku vaate paljudele tervise ja heaolu näitajatele annab Tervise Arengu Instituudi 2022. aasta statistiline profiil maakondade lõikes. Tervise ja heaolu profiil annab ülevaate kättesaadavatest andmetest erinevates andmebaasides ja toob esile kitsaskohad ning viimaste aastate arengud. Profiilid koostatakse maakondade kohta, antud analüüsis tuuakse välja tulemused Lääne maakonnast. *(Suur osa Pärnu maakonna elanikkonnast ei kuulu KKLM tegevuspiirkonda. Tulemuste analüüsimine ka Pärnu maakonnas annaks eksitava tulemuse, mistõttu keskendutakse peamiselt Lääne maakonnale.)*

Naiste oodatav eluiga on 83,9 aastat ja meestel 74 aastat. Naiste oodatav eluiga on kõrgem Eesti keskmisest, kuid meeste oma 0,2 aasta võrra madalam keskmisest. Vaatamata sellele on meestel tervena elada jäänud aastaid keskmisest 1,5 aasta võrra enam. Tegevuspiirkonna naistel on tervena elada jäänud aastaid 6,2 aasta võrra rohkem, võrreldes Eesti keskmisega. Tervena elatud aastad kajastavad inimeste võimekust iseseisvalt hakkama saada ja piiranguteta elada. KKLM tegevuse jaoks on see oluline, sest tervel inimesel on suurem teotahe ja soov ning võimalus kaasa lüüa piirkonna edendamisel ja meeldiva elukeskkonna loomisel.

Rahvastiku tervise seisundit kirjeldavad näitajad on üldiselt Eesti keskmisest näitajatest paremal tasemel (sh nt puuetega inimeste osatähtsus on madalam; füüsiline võimekus kõrgem; enesetappude ja alkoholi surmade arv väiksem; tuleõnnetuses hukkunute arv väiksem). Keskmisest madalamad on varajane suremus (enne 65. eluaastat) ja surmad vigastustesse ning mürgistustesse, vereringeelundite haigustesse, pahaloomuslistesse kasvajatesse. Samuti on elanikkonnas rohkem ülekaalulisi ja rasvunud inimesi, mistõttu on oluline parandada inimeste liikumis- ja spordivõimalusi.

Kokkuvõte elanike tervislikust seisundist KKLM tegevuspiirkonnas

Lääne maakonnas on puuetega inimeste osatähtsus elanikkonnast üks Eesti madalamaid (2022. a. 8,6%) võrreldes teiste maakondadega (2022. aastal nt Põlva maakonnas 21%; Võru maakonnas 19%; Jõgeva ja Valga maakonnas 18%). Madalam on puuetega inimeste osatähtsus kolmes maakonnas - Harju (6%), Hiiu (8,3%) ja Rapla (8,4%) maakondades.

Tegevuspiirkonna KOV-ides on puuetega inimeste osatähtsus ja arvukus erinev kuid üldtrend on selge – puuetega inimeste arvukus ja osakaal on vähenemas. Enim on arvuliselt puuetega inimesi Haapsalu linnas, kuid osakaaluliselt on puuetega inimesi enam Lääne-Nigula ja Lääneranna vallas. Seega on puuetega inimeste osatähtsus suurem just nendes piirkondades, kus asustatus on hõredam ning paljud teenused raskemini ligipääsetavad/kaugemal. Enam kui pooled puuetega inimestest on noored või tööealised (nooremad kui 64-aastased).

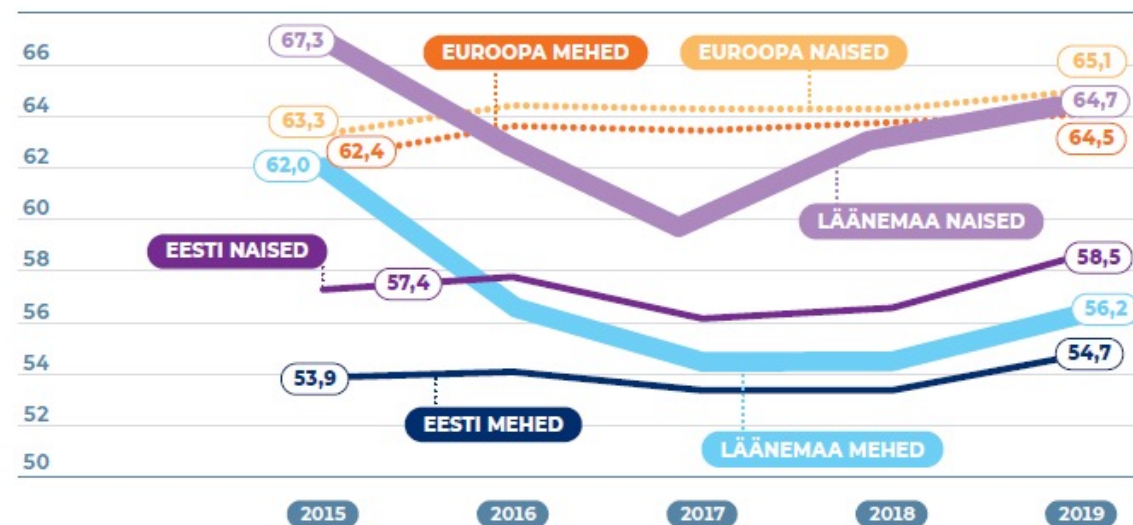
Üldiselt on KKLM tegevuspiirkonna elanike tervislik seisund hea. Elanike positiivne tervise enesehinnang on kõrgem Eesti keskmisest olles sellisena püsinud viimased 10 aastat. Positiivne tervise enesehinnang kirjeldab inimese subjektiivset ja objektiivset tervist. Mida rahulolevam inimene oma tervisliku seisundiga on, seda enam on ta oma eluga rahul ning võib öelda, et tervislikud mured kimbutavad pigem vähem. Elukeskkonna uuringus tõid vastajad esile liikumis- ja sportimisvõimaluste vähesuse. Ka tervise ja heaolu analüüs toob välja, et tervisespordi harrastamine on Eesti keskmisel tasemel, ülekaalulisus veidi kõrgem Eesti keskmisest mistõttu on see valdkond, mis vajab parandamist.

Naiste tervena elada jäänud aastate arv on oluliselt kõrgem Eesti keskmisest

- ✓ Läänemaa naiste tervena elada jäänud aastate arv on Eesti keskmisest 6,2 aasta võrra pikem ning meeste tervena elatud aastad on 1,2 aasta võrra pikem.
- ✓ Läänemaa naiste tervena elada jäänud aastate arv on ligilähedal Euroopa keskmisele.
- ✓ Tervena elatud aastad peegeldavad piiranguteta elada jäänud aastaid.
- ✓ Võttes arvesse ka vananevat rahvastikku, mõjutab see oluliselt tööealiste inimeste töövõimekust ja toimetulekut piirkonnas.

Tervena elada jäänud aastad | vanuses 0 aastat, 2015-2019 aasta

Läänemaa elanike positiivne tervise enesehinnang on kõrgem Eesti keskmisest

- ✓ Läänemaa elanike tervisekäitumise põhinäitajatest on tervisespordi harrastamine Eesti keskmise tasemel (59,6% keskmine; 59,9% Läänemaal) ja ülekaalulisus elanike seas veidi kõrgem Eesti keskmisest (52,0% keskmine; 55,7% Läänemaal).
- ✓ Läänemaa elanike positiivne tervise enesehinnang on olnud Eesti keskmisest kõrgem viimased 10 aastat.
- ✓ Elanike positiivne tervisehinnang peegeldab inimese subjektiivset kui ka objektiivset tervist kirjeldades üldist rahulolu oma eluga ja võimaldades prognoosida haigestumust ja suremust.

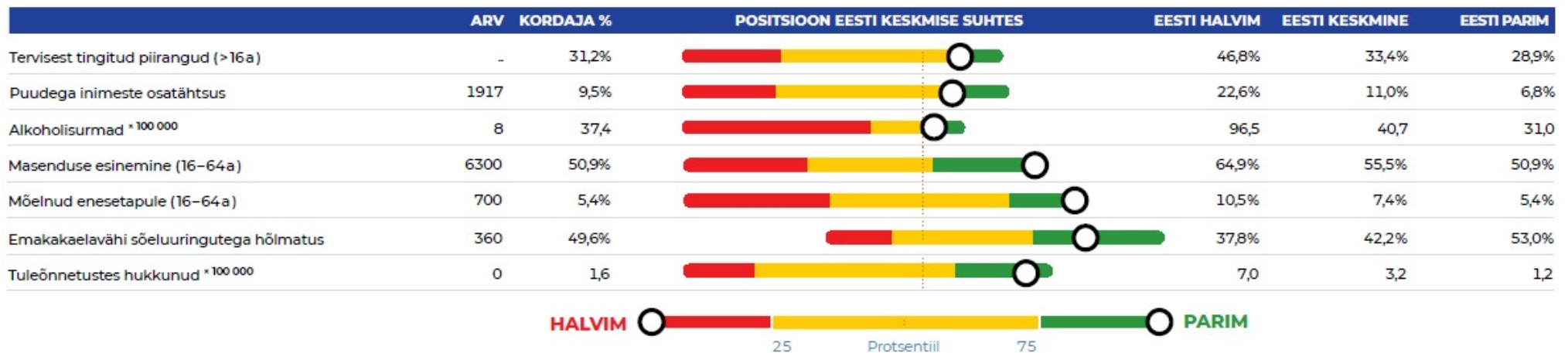
Positiivne tervise enesehinnang | hinnang väga hea ja hea osakaal %, vastajad vanuses 16+, 2012-2021 aasta

Lääne maakond on mitme tervise ja heaolu näitaja poolest Eesti parima 25% seas

Läänemaa tervise ja heaolu ülevaade | kõrgema positsiooniga tervisenäitajad, 2022

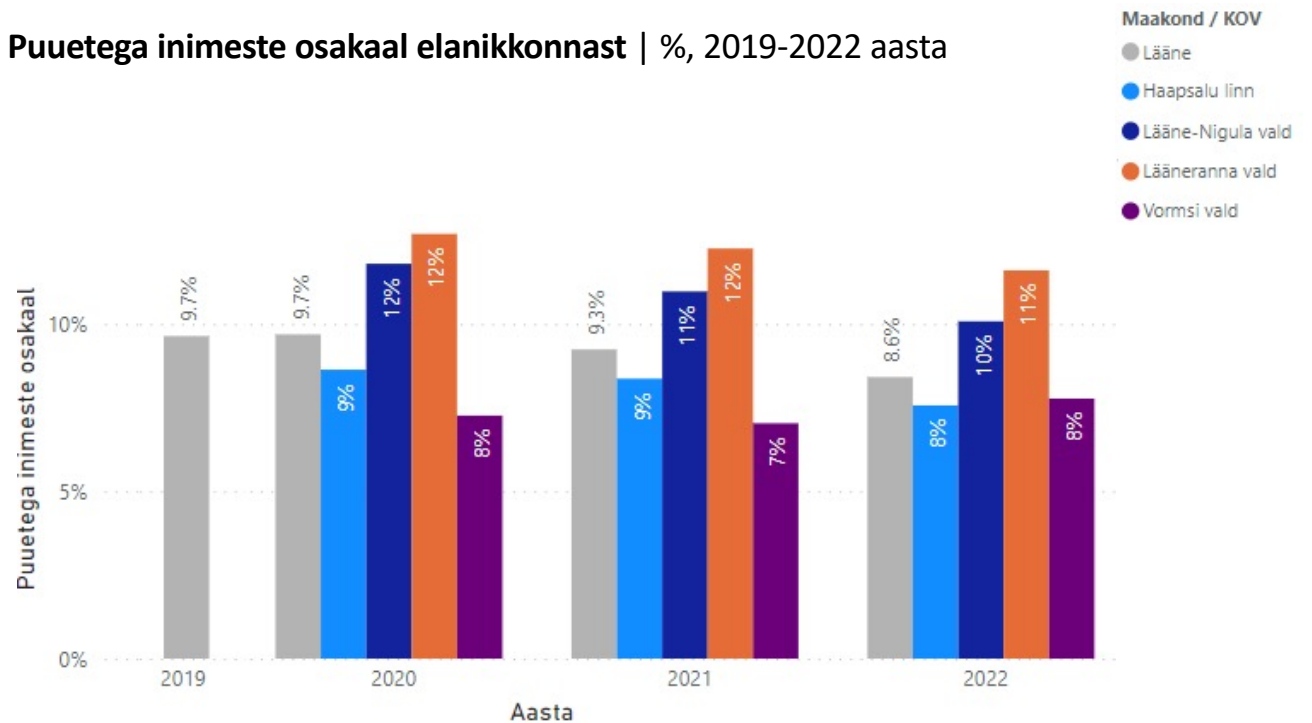

- ✓ Graafikul on kujutletud Lääne maakonna positsioon (valge ring) Eesti keskmise suhtes (roheline kujutab Eesti 25% parimate maakondade tulemusi ja punane 25% halvimate maakondade tulemusi).
- ✓ Lääne maakonnas on masenduse esinemine ja enesetappudele mõtlemine kõige madalamal tasemel võrreldes teiste maakondadega.
- ✓ Samuti on madalal tasemel alkoholisurmade ja tuleõnnetustes hukkunute indeks, mis erinevad Eesti kõige halvima oluliselt.

Puuetega inimeste osakaal elanikkonnast on madal

- ✓ Lääne maakonnas on puuetega inimeste osakaal kogu elanikkonnast Eesti madalaimate seas (8,6% 2022. aasta 1.jaanuari seisuga). Veel madalam on puuetega inimeste osakaal Rapla, Hiiu ja Harju maakondades (vastavalt 8,4%; 8,3% ja 6%).
- ✓ Puuetega inimeste osakaal on kõrgem Lääneranna ja Lääne-Nigula omavalitsustes (vastavalt 11% ja 10%).
- ✓ Vormsi valla suhtarv on tõusnud kuna elanike arv on vähenenud. Tegelikuses on siiski ka seal puuetega inimeste arv vähenenud.
- ✓ Puuetega inimeste osatähtsus KKLM tegevuspiirkonnas on vähenemas.

Puuetega inimeste osakaal elanikkonnast | %, 2019-2022 aasta

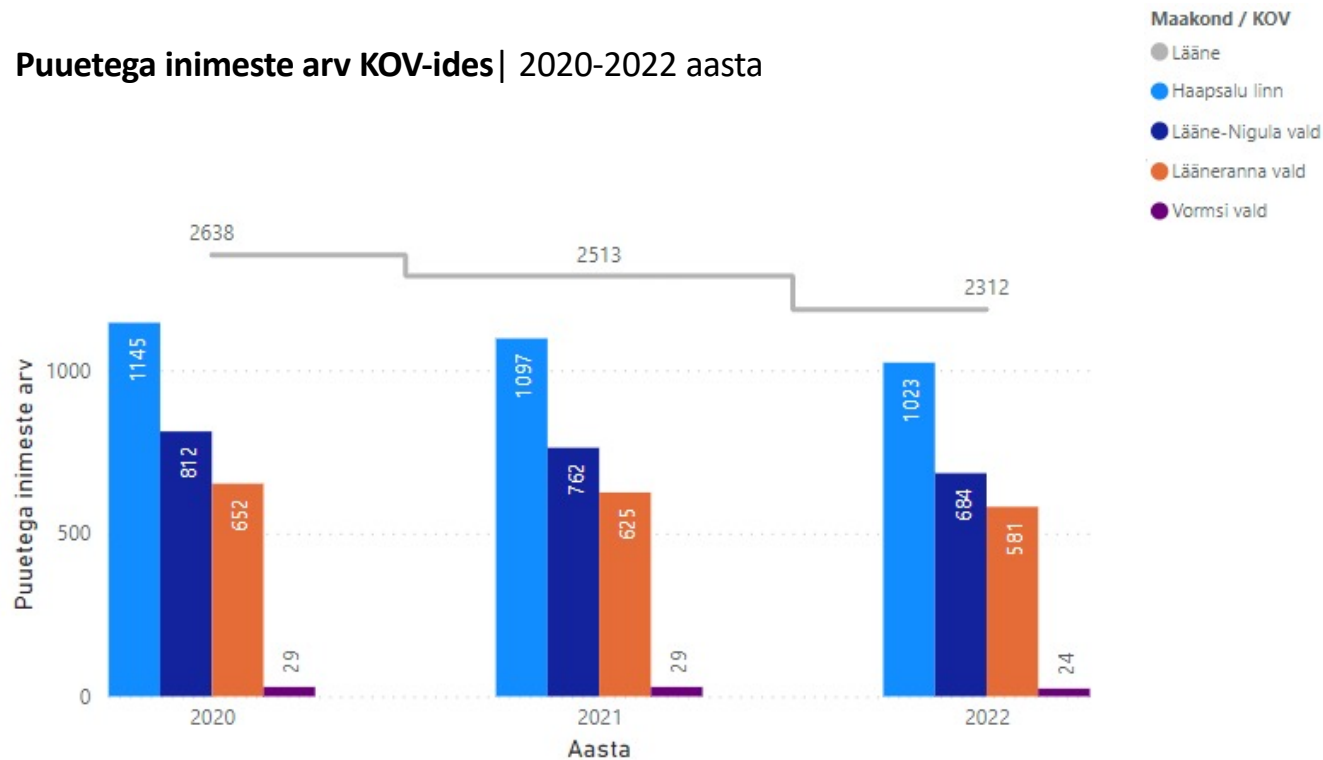

Puuetega inimeste arv on kõigis tegevuspiirkonna KOVides langemas

- ✓ KKLM tegevuspiirkonna kohalikes omavalitsustes on puuetega inimeste arv suurim Haapsalu linnas, vähem on puuetega inimesi Lääneranna ja Vormsi vallas.
- ✓ Lääneranna ja Lääne-Nigula vallas on puuetega inimeste osakaal suurem võrreldes Haapsaluga, kuid arvuliselt on seal puuetega inimesi vähem.
- ✓ Vähem asustatud piirkondades on puuetega inimeste osakaal suurem.
- ✓ Enam kui pooled puuetega inimestest on noored ja tööealised (nooremad kui 64-aastased).

Puuetega inimeste arv KOV-ides | 2020-2022 aasta

ETTEVÕTLUSKESKKOND JA TÖÖTURG

Kokkuvõte ettevõtluskeskkonnast ja tööturust KKLM

tegevuspiirkonnas

Ettevõtluskeskkonna ja tööturu hindamiseks analüüsiti registreeritud ettevõtteid piirkonnas, tööjõudu ja hõivatuid, töötute arvu ja neid kirjeldavaid peamisi tunnuseid ning töötasu.

Registreeritud juriidiliste isikute arv tegevuspiirkonnas on näitamas positiivset trendi. Oluliselt on suurenenud osaühingute registreerimine piirkonnas. EMTAKi koodi alusel on peamiselt ettevõtete tegevusaladeks: Põllumajandus, metsandus ja kalapüük; Muud teenindavad tegevused; Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus; Hulgi- ja jaekaubandus; Ehitus. Põllupidamine on iseloomulik antud piirkonnale ning samuti rannaalade rohkus, mida näitab ilmekalt ka ettevõtete tegevusalade valik. Põllumajandus, metsandus ja kalapüügi tegevusalal on peamiseks valdkondadeks segapõllumajandus, teravilja- ja kaunviljakasvatus, merekalapüük ning muu veislaste ja pühvlikasvatus.

Tegevuspiirkonna ettevõtluskeskkonda ja tööturgu mõjutavad olulisel määral ka piirkonna suurimad tööandjad. Piirkonna suurimad tööandjad on (üle 100 töötaja) AS Rannarootsi Lihatööstus, Haapsalu Uksetehas AS, Lääne-Nigula vallavalitsus, Haapsalu Tarbijate Ühistu, Navix OÜ, Est-Trans Kaubaveod AS, Heal AS, Cipax Eesti AS ja Haapsalu Kutsehariduskeskus.

Palgatase piirkonnas on madalam naabermaakondadest. Lääne maakonna palgatase on kõrgem vaid Pärnumaast, kuid madalam Hiiu, Saare, Rapla ja Harju maakondadest. See omakorda tähendab aga seda, et palk meelitab tööealised teistesse maakondadesse, mis vähendab tööealisi piirkonnas, vähendab ettevõtlust ja üldist piirkonna arengut.

Kokkuvõte ettevõtluskeskkonnast ja tööturust KKLM

tegevuspiirkonnas

Piirkonda kirjeldab langev töøjõuealiste arvukus, samuti töøjõuga hõivatute hulk. Tööga hõivatute arvu langus kirjeldab ka seda, et piirkonnas on töökohtade arv vähenemas. Registreeritud töötuse määr on 2022 aasta oktoobri kuu seisuga 8,8%, mis on Eesti keskmisest kõrgem (7,4%). Lääne maakonnas on üle 750 töötut, kellest 78% kuuluvad riskirühma, 71% on ebapiisavad oskused ning 33% töötutest on olnud pikaajaliselt töötä.

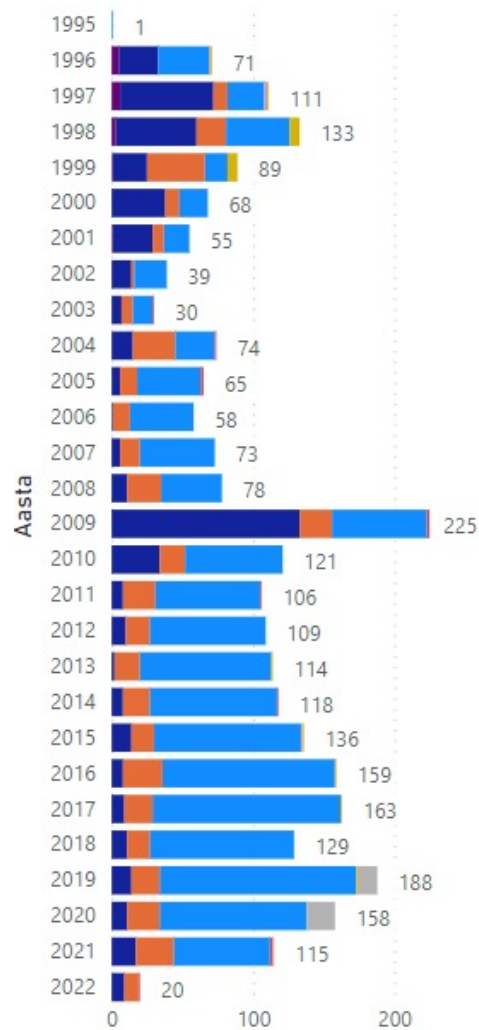
39% töötutest puudub erialane haridus. Töötute seas on ka sõjapõgenikke, kes omakorda mõjutavad tööturgu. Põhiliseks barjääriks töö leidmisel on eesti keele oskuse puudus, mis on aga 38% töötutest. Vähenenud töövõimega isikuid on töötute seas pigem vähem (17%) ning suurem osakaal on just nendel töötutel, kellel on ebapiisavad oskused – erialane haridus, keeletase, arvutikasutus oskus.

Suur osa töötutest on riskirühma kuuluvad, ehk töötud kellele uue töökoha leidmine on keerulisem ja pikemaajalisem protsess. Kiirelt muutuv majanduses ja ettevõtluskeskkonnas vajavad töötud rohkem tuge näiteks täiendkoolituste näol, et omandada uusi teadmisi ja oskuseid.

Ülevaade registreeritud juriidilistest isikutest

Ettevõtete õiguslik vorm

- Aktsiaselts
- Füüsilisest isikust ettevõtja
- Mittetulundusühing
- Osaühing
- Sihtasutus
- Täisühing
- Tulundusühistu
- Usaldusühing

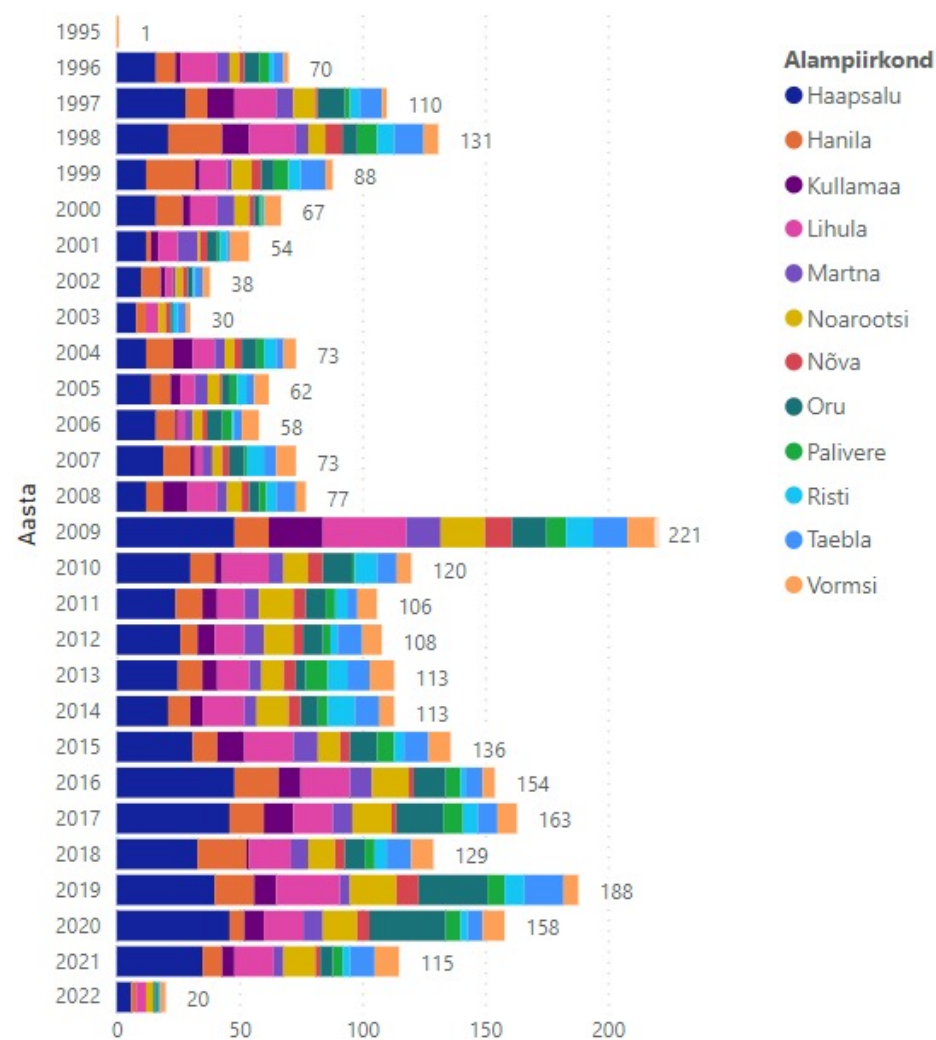
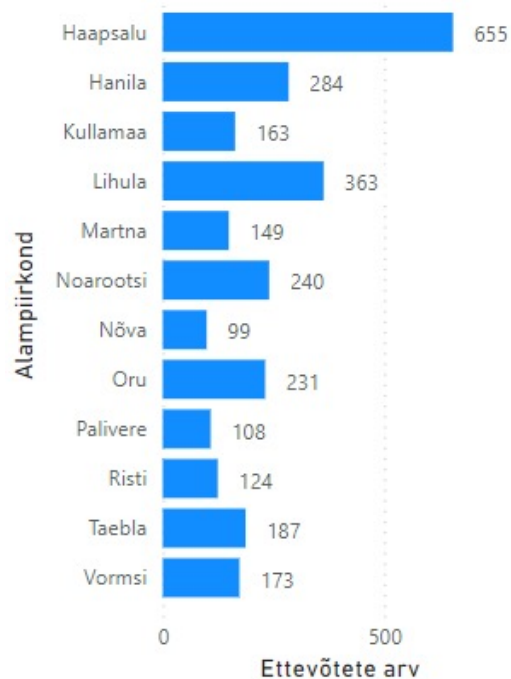

Aasta	AS	FIE	MTÜ	OÜ	SA	TÜ	UÜ	Kokku
1995				1				1
1996	5	28		36		2		71
1997	6	66	10	26		3		111
1998	3	57	21	45		7		133
1999	1	24	41	16		7		89
2000		38	10	20				68
2001	1	28	8	18				55
2002		14	2	23				39
2003		7	8	14	1			30
2004		15	30	28	1			74
2005		6	12	45	2			65
2006		1	12	45				58
2007		6	14	53				73
2008		11	24	43				78
2009		133	23	67	2			225
2010		34	18	69				121
2011		8	23	74	1			106
2012		10	17	82				109
2013		2	18	93		1		114
2014		8	19	90	1			118
2015		14	16	104		2		136
2016		8	28	122		1		159
2017		9	20	133		1		163
2018		11	16	102				129
2019		14	20	139		1	14	188
2020		11	23	104			20	158
2021		17	27	68	2		1	115
2022		9	10		1			20
Kokku	16	589	470	1660	11	25	35	2806

Aasta	mikro	väike
1995		1
1996	7	36
1997	5	30
1998	9	46
1999	7	17
2000	5	15
2001	7	12
2002	6	17
2003	3	11
2004	9	19
2005	17	28
2006	15	30
2007	23	30
2008	18	25
2009	27	40
2010	18	51
2011	33	41
2012	30	52
2013	43	51
2014	50	40
2015	52	54
2016	73	50
2017	75	59
2018	65	37
2019	89	65
2020	76	48
2021	51	18
2022		
Kokku	813	923

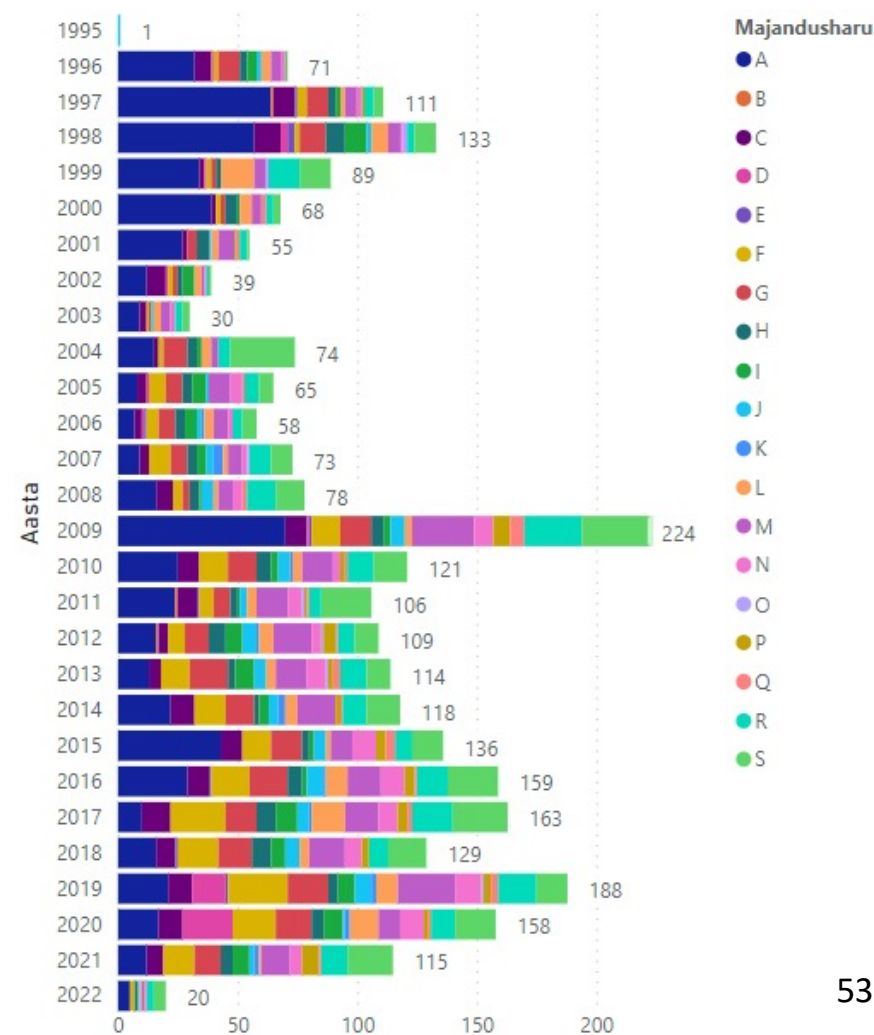
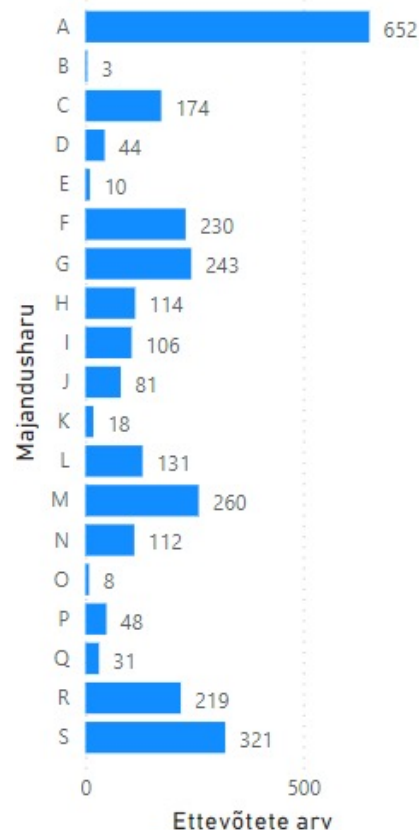
Mikro ja Väikeste suurusega ettevõtete andmed on AS, OÜ ja TÜ põhjal tootud.

Ülevaade registreeritud juriidilistest isikutest KKLM alampiirkondade alusel

Ülevaade registreeritud juriidilistest isikutest EMTAK tegevusala alusel

	Majandusharu
A	Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük
B	Mäetööstus
C	Töötlev tööstus
D	Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine
E	Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus
F	Ehitus
G	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont
H	Veondus ja laondus
I	Majutus ja toitlustus
J	Info ja side
K	Finants- ja kindlustustegevus
L	Kinnisvaraalaane tegevus
M	Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus
N	Haldus- ja abitegevused
O	Avalik haldus ja riigikaitse; Kohustuslik sotsiaalkindlustus
P	Haridus
Q	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne
R	Kunst, meelelahutus ja vaba aeg
S	Muud teenindavad tegevused

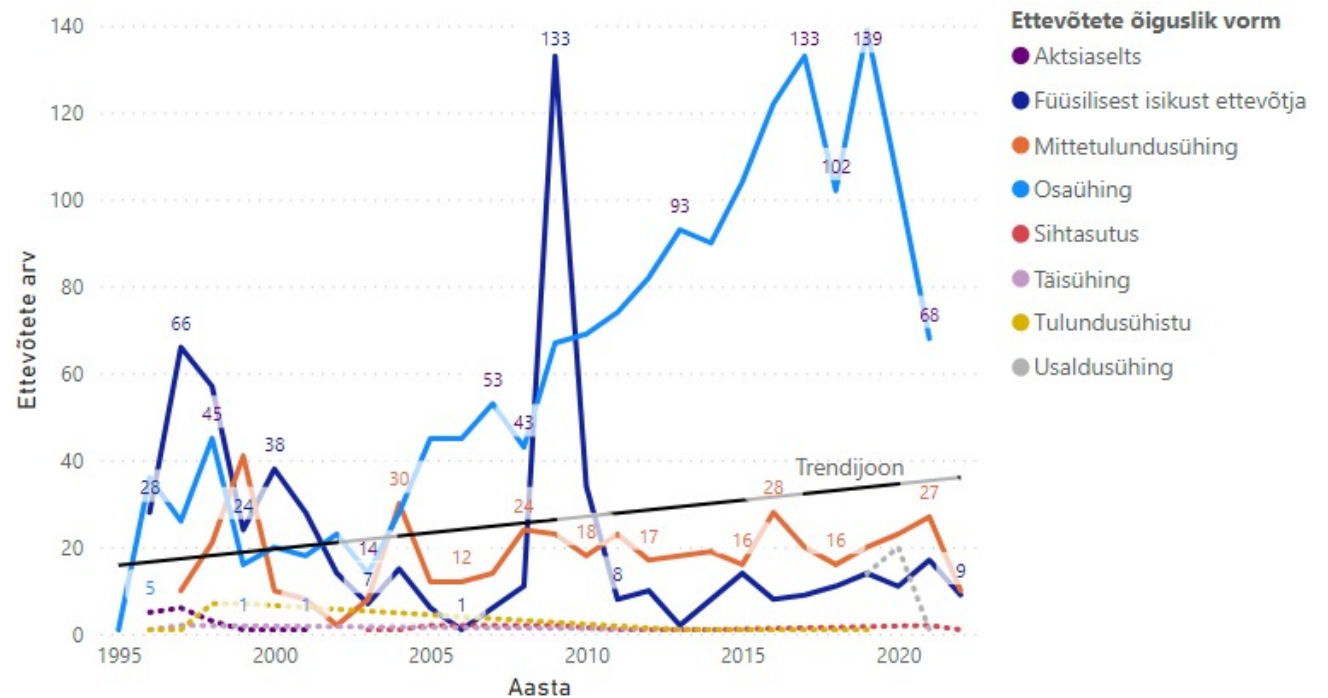

Uute registreeritud juriidiliste isikute arv tegevuspiirkonnas on tõuseva trendiga

- ✓ Aastatel 1995 kuni 2021 registreeriti KKLM tegevuspiirkonnas 2786 juriidilist isikut. 60% neist on osaühingud (mikro ja väikesed), 21% füüsilisest isikust ettevõtteid ja 17% mittetulundusühingud.
- ✓ 2009. aastal oli hüppeline tõus füüsilisest isikust ettevõtjate registreerimisel, mille põhjuseks võib olla nii 2008 aasta majanduslangus kui kohustus äriregistrisse ümberregistreerida FIE-del ja vabakutselistel loovisikutel.
- ✓ Joonisel on musta värviga uute registreeritud juriidiliste isikute trendijoon antud ajaperioodil.
- ✓ Tõusev trend ettevõtete loomisel näitab, et KKLM tegevuspiirkond on antraktiivne koht uute ettevõtete loomisel.

Ettevõtete arv õigusliku vormi alusel | arv, 1995-2022 aasta

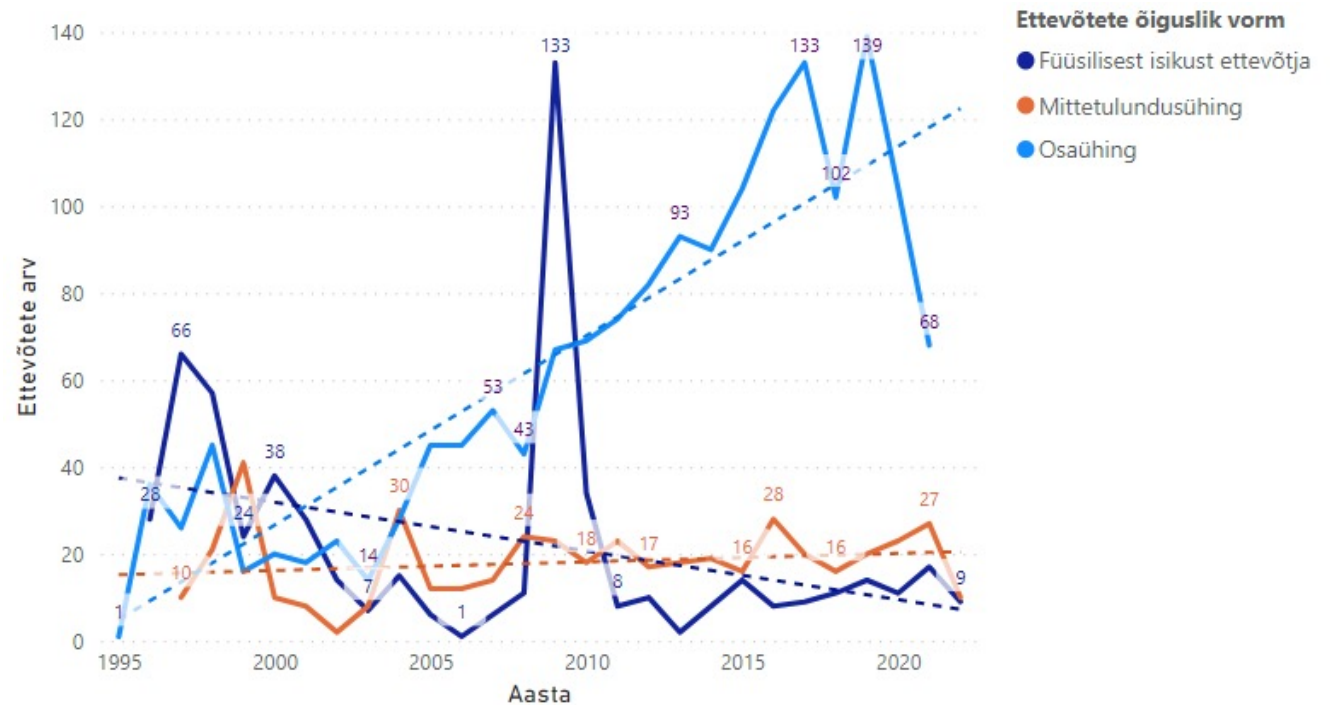

Uued juriidilised isikud registreeritakse osaühingu või mittetulundusühingu õiguslikus vormis

- ✓ Joonisel on toodud pideva joonega registreeritud ettevõtete arv, läbikriipsutatult on kujutatud sama õigusliku vormi trendijoon.
- ✓ Antud ajaperioodil on kõige kiirema kasvuga olnud osaühingute registreerimine.
- ✓ Väikeses kasvutrendis on ka mittetulundusühingute registreerimine KKLM tegevuspiirkonnas.
- ✓ Ettevõtluvormi FIE (füüsilisest isikust ettevõtja) kasutamine õigusliku vormina on langustrendis.

Ettevõtete arv õigusliku vormi alusel | arv, 1995-2022 aasta

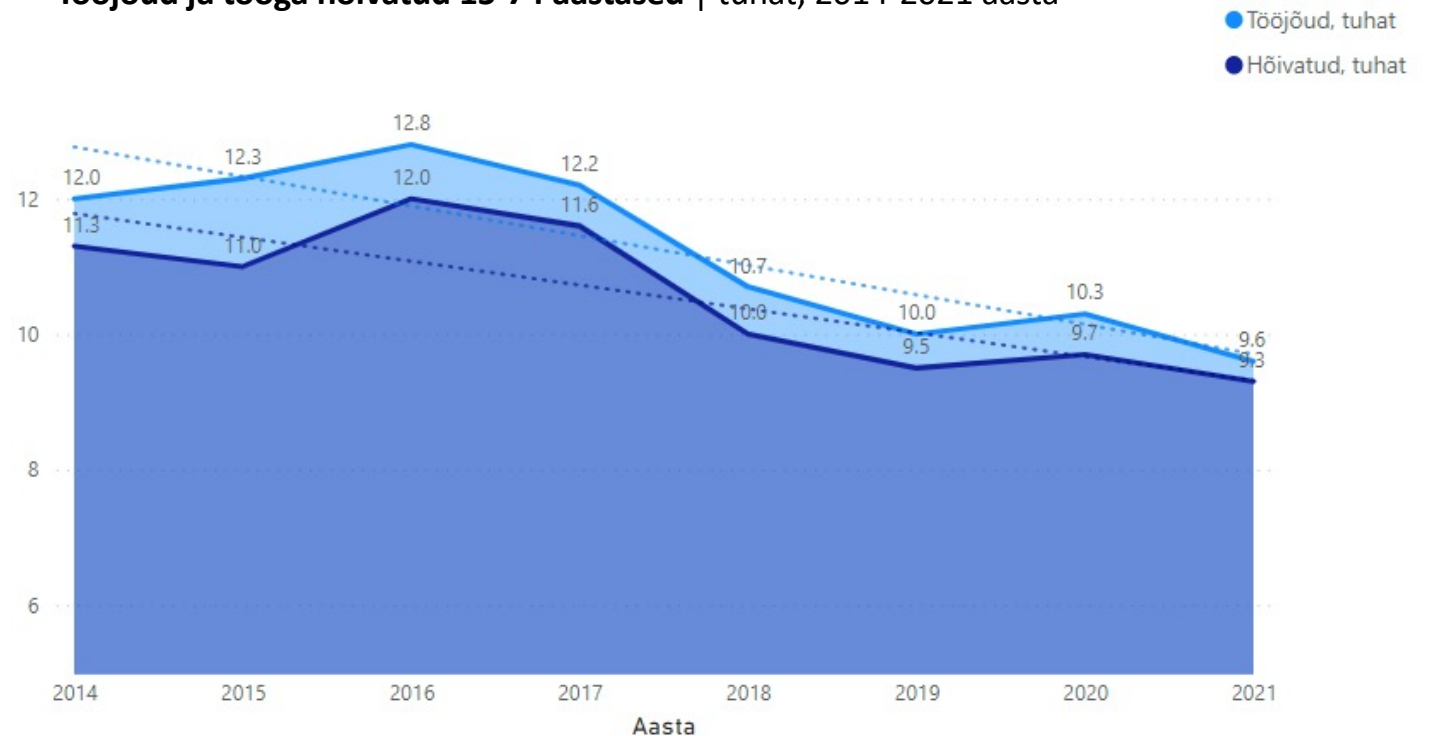
Töøjõud ja töökohtade arv piirkonnas on langustrendis

- ✓ Nii tööjõu kui hõivatute hulk on Lääne maakonnas langustrendis.
- ✓ Hõivatute langus näitab, et ka töökohtade arv piirkonnas on vähenemas.
- ✓ Kui 2015. aastal oli tööjõudu oluliselt rohkem hõivatutest, siis iga järgneva aastaga on tööjõu ja hõivatute vahe järjest vähenenud. Mida vähem on vaba tööjõudu, seda raskem on leida ettevõtetel töötajaid.

Hõivatud – töötajad/ tööga hõivatud inimesed ehk töökohtade ligikaudne arv

Tööjõud – majanduslikult aktiivne rahvastik ehk töötajad ja töötud kokku vanuses 15 kuni 74 aastat

Töøjõud ja tööga hõivatud 15-74 aastased | tuhat, 2014-2021 aasta

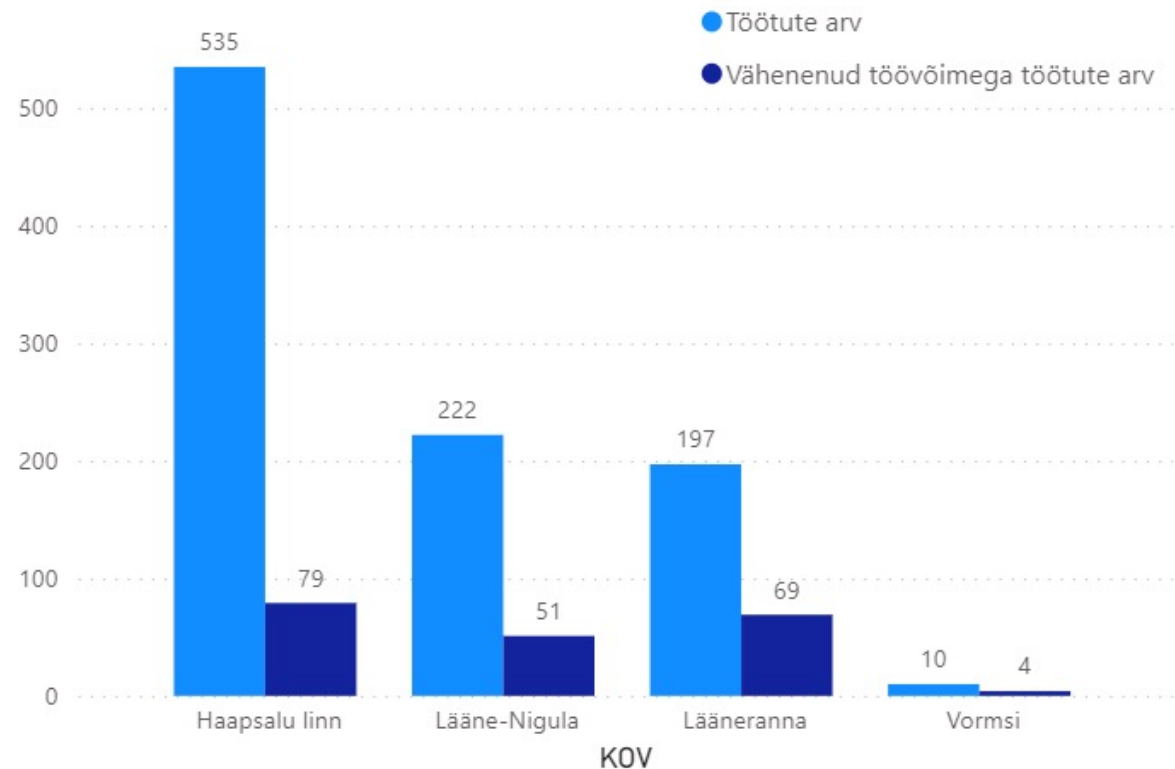

78% Lääne maakonna registreeritud töötutest kuulub riskirühma.

- ✓ Lääne maakonnas on oktoober 2022 seisuga registreeritud töötuid ca 767.
- ✓ Soo lõikes jagunevad töötud täpselt pooleks.
- ✓ 66% töötutest on vanuses 25-54-aastased, 22% 55+ ja 11% on 16-24-aastased.
- ✓ Registreeritud töötuse määr on veidi kõrgem Eesti keskmisest (Eesti keskmine 7,4%, Läänemaal 8,8%).
- ✓ 78% Lääne maakonna töötutest kuulub riskirühma ning neile on keerulisem uut töökohta leida.
- ✓ 71% töötutest on ebapiisavate oskustega ja 33% on pikaajalised töötud.
- ✓ Lääne maakonnas on töötutest 17% vähenenud töövõimega.

Registreeritud töötute arv tegevuspiirkonna kohalikes omavalitsustes | 17.10.2022

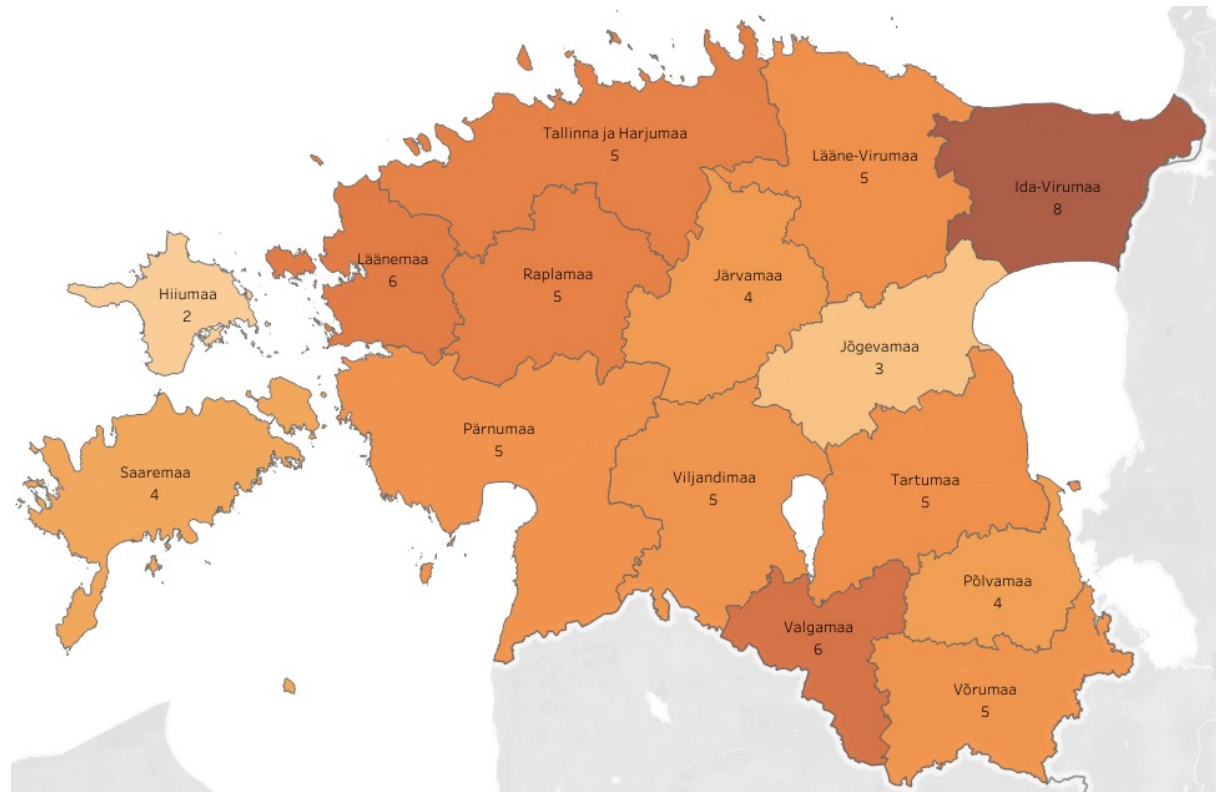

Registreeritud töötute arv vabade töökohtade kohta on üks Eesti kõrgeim

- ✓ Lääne maakonnas on 39% töötutest erialase haridusega, 33% kõrgharidusega ja 27% kutseharidusega.
- ✓ Viimase ametipositsiooni järgi on töötud lihttöölised (23%), teenindus- ja müügitöötajad (17%) ja oskus- ja käsitöölised (16%).
- ✓ Peaaegu poolel registreeritud töötutel on Eesti keele oskuse tase C2 ehk emakeelega võrdsel tasemel. 31% töötutest Lääne maakonnas on Eesti keele oskuse tase puuduv, kusjuures Haapsalu linna omavalitsuses on 38% töötutest puuduva eesti keele tasemega.
- ✓ Arvutioskuse tase on 44% töötutest kesktasemel ja 35% algtasemel. Vaid 9% töötutest on spetsialisti tasemel arvutioskusega ja 0% eksperdi tasemel.

Registreeritud töötute arv vabade töökohtade kohta | 30.04.2022

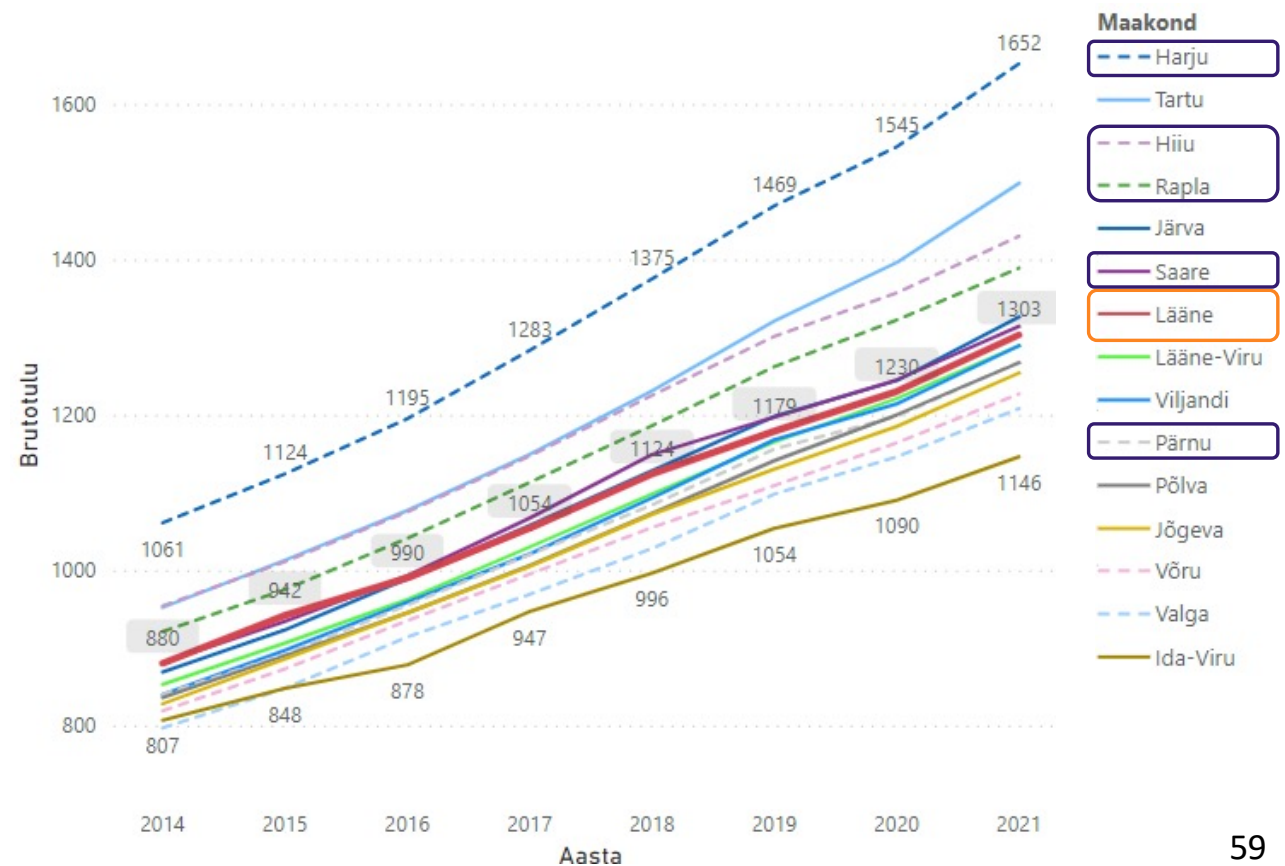

Palgatöötaja keskmine brutotulu on madalam naabermaakondadest

- ✓ Lääne maakonna keskmine brutotulu palgatöötaja kohta kuus on kasvanud antud ajaperioodil püsivalt ja kasv on olnud sarnane enamus maakondadega.
- ✓ Brutotulu on pigem heal tasemel.
- ✓ Võrreldes naabermaakondadega, on Lääne maakonna palgatase madalam Harju, Hiiu, Rapla ja Saare maakondadest. Kõrgem aga Pärnu maakonna elanike brutotulust.
- ✓ Võrreldes madalaima tasemega, on Läänemaa palgatöötaja brutotulu kuus 157€ võrra suurem.
- ✓ Võrreldes suurima brutotulu tasemega Harju maakonnas, on aga Läänemaa brutotulu 349€ võrra väiksem.

Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu | €, 2014-2021 aasta

HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ

Kokkuvõte haridus ja noorsootööst KKLM tegevuspiirkonnas

KKLM tegevuspiirkonna haridus- ja noorsootöö taseme hindamiseks analüüsiti kõrgharitude osakaalu elanikkonnast ja tulemusi noorsootöö rahulolu uuringust.

Noorsootöös osalevate noorte rahulolu noorsootööga hinnati 2020. aastal Haridus- ja Teadusministeeriumi tellimusel. Uuringu sihtrühmaks olid eri soost, elukoha ja koduse keelega 7-26 aastased noored, kes olid osalenud vähemalt ühes noorsootöö tegevuses. Noorsootöö tegevusteks olid uuringus toodud: huvitegevus, huviharidus, avatud noorsootöö (noortekeskuste ja –tubade tegevus), noortelaager, noortemalev, osalus- või esinduskogu, noorteühing või –ühendus, noorteprojekt.

KKLM tegevuspiirkonna omavalitsustest osales uuringus kokku 163 noort (Haapsalu linnast 103, Lääneranna vallast 42, Lääne-Nigula vallast 14, Vormsi vallast 4). Noored on piirkonnas pakutavate noorsootöö tegevustega väga rahul. Rahulolu on veidi kõrgem Lääne-Nigula ja Lääneranna vallas, kus hinnangud 100 punkti skaalal on vastavalt 88 ja 87 punkti. Haapsalus on uuringu kõikide küsimuste aritmeetiline keskmine tulemus 84 punkti.

Uuringust selgus, et noored teevad juhendajatele/õpetajatele pigem vähem ettepanekuid noorsootöö tegevuse parandamiseks. Samuti selgus, et noored tahaksid enda kodukohas veel teisteski huvipakkuvates vaba aja veetmise võimalustes osaleda. Võimaluste piisavust hinnati uuringus keskmiselt 69 punktile, KKLM tegevuspiirkonna noorte seas oli aga keskmine hinnang 73 punkti. Huvitav on asjaolu, et tihedama asustusega piirkonnas (Haapsalu linnas) on noored võimaluste piisavust hinnanud madalamalt võrreldes vähema rahvaarvuga ja hajaasustusega Lääne-Nigula ja Lääneranna piirkonnas.

Kokkuvõte haridus ja noorsootööst KKLM tegevuspiirkonnas

Noorsootöös rahulolu-uuringus küsiti tagasisidet ka nendelt noortelt, kes üheski noorsootöö tegevus ei osalenud (piirkonna vastajaid 89). Huvikoolis ja huvitegevuses mitte osalemise peamiseks põhjusteks toodi aja puudus (23%), teised hobid või muu vaba aja veetmise võimalus (20%), huvipakkuvad tegevused puudumine (13%) ja ebakindlus suures/võõras seltskonnas tegevuses osamises (12%). Noortekeskuses mitte osalemise põhjustena toodi peamiselt välja teised hobid ja muud vaba aja veetmise võimalused (27%), aja puudus (21%) ja huvipakkuvate tegevuste puudus noortekeskustes (11%).

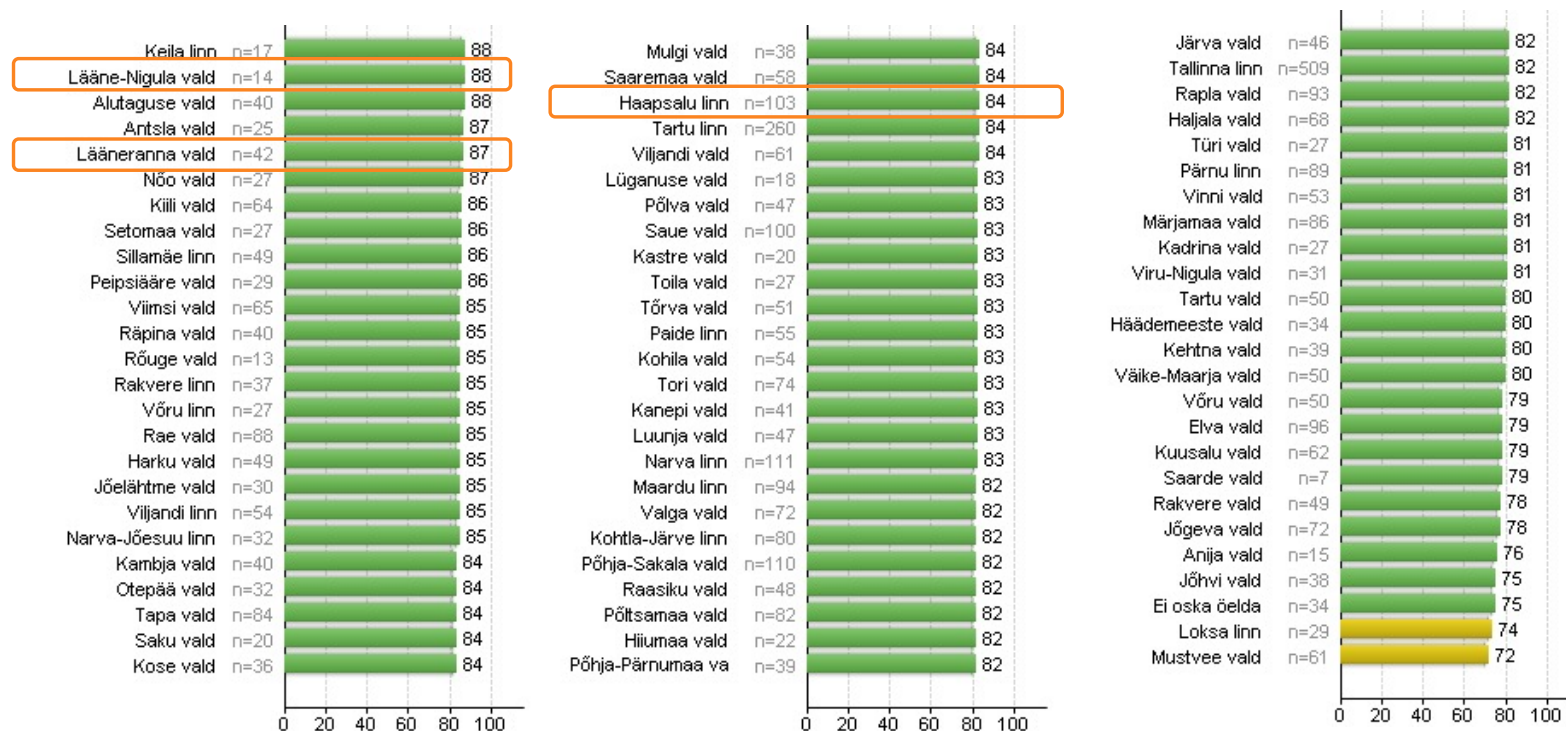
Positiivseks näitajaks on asjaolu, et Lääne maakonnas on suur osakaal kõrgharitud inimesi. Võrreldes teiste maakondadega, on kõrgharitud osakaal Eestis viies olles madalam Harju, Tartu, Hiiu ja Saare maakondadest. Kõrgharitud osakaal maakonnas on 17% ja püsinud sel tasemel viimased aastad.

Noored on noorsootöö tegevustega Lääne-Nigula ja Lääneranna vallas väga rahul (Eesti top 5 seas)

✓ KKLM
tegevuspiirkonna
noored on väga rahul
noorsootöö
tegevustega, kus nad
osalevad.

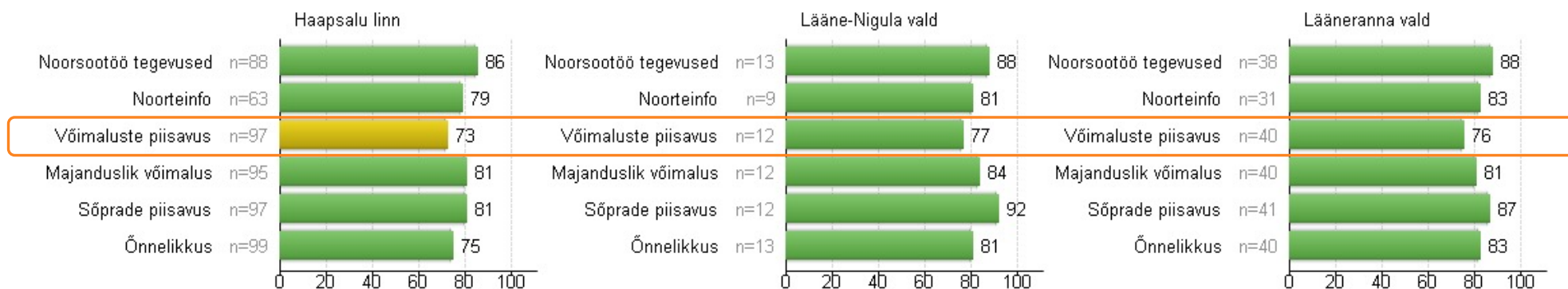
Kõikide küsimuste keskmised koondhinnangud kohalike omavalitsuste alusel | 2020

Tegevuspiirkonna noored hindavad madalamalt võimaluste piisavust

Koondhinnangud teemadele kohalike omavalitsuste alusel

- ✓ Joonisel on välja toodud vastajate rahuloluhinnangute aritmeetilised keskmised uuringus käsitletud üldiste teemaplokkide puhul.
- ✓ Vormsi vallast oli vastajad vähe, mistõttu nende tulemused puuduvad.
- ✓ Läbivalt on kolmes tegevuspiirkonna omavalitsuses noored hinnanud madalalt võimaluste piisavust. Selles teemaplokis küsiti noortelt, kas nende kodukohas on talle piisavalt huvipakkuvaid võimalusi vaba aja veetmiseks. Üldiselt on noored võimaluste piisavust hinnanud väga heale tasemele, kuid mõnevõrra vähem on huvipakkuvaid võimalusi vaba aja veetmiseks Haapsalu linnas.

TURISMISEKTOR JA VABA AJA VEETMISE VÕIMALUSED

Kokkuvõte turismisektorist ja vaba aja veetmise võimalustest KKLM tegevuspiirkonnas

Vaba aja veetmise võimaluste ja turismisektori hindamiseks on toodud ülevaade vaba aja veetmise paikadest, korraldatavatest üritustest tegevuspiirkonnas, statistika majutusasutuste voodikohtade, ööbimiste ja täitumuse kohta. Ürituste ja paikade kaardistamiseks ning külastajate/osalejate arvu saamiseks on kasutatud avalikult saadaolevaid andmeid Haapsalu ja Läänemaa kodulehtedelt.

2021. aasta kevadel tellis EAS turmiarendusekeskus uuringu, selgitamaks välja Eesti elanike reisikavatsused. 80% eestlastest vastasid, et planeerivad teha mõne sisereisi aasta jooksul. Kõige olulisemate tegevustena töid vastajad lisaks sugulaste ja tuttavate külastusele välja looduses jalutamist ja jalgsi matkamist, puhkust suvilas või maakodus, puhkust rannas, restorani külastamist ja ajalooga või kultuuriga seotud vaatamisväärtuste külastamist. Need on olulisemad tegevused, mis meelitavad siseturiste. KKLM tegevuspiirkonnas on siseturistile neid huvipakkuvaid tegevusi pakkuda.

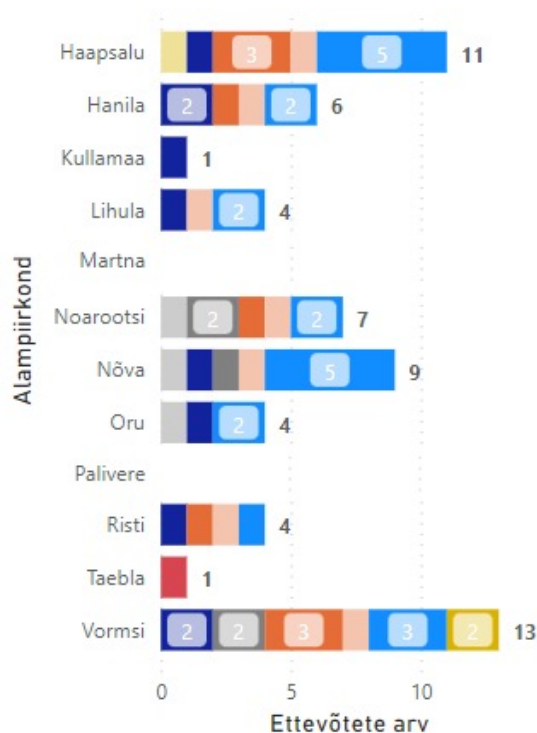
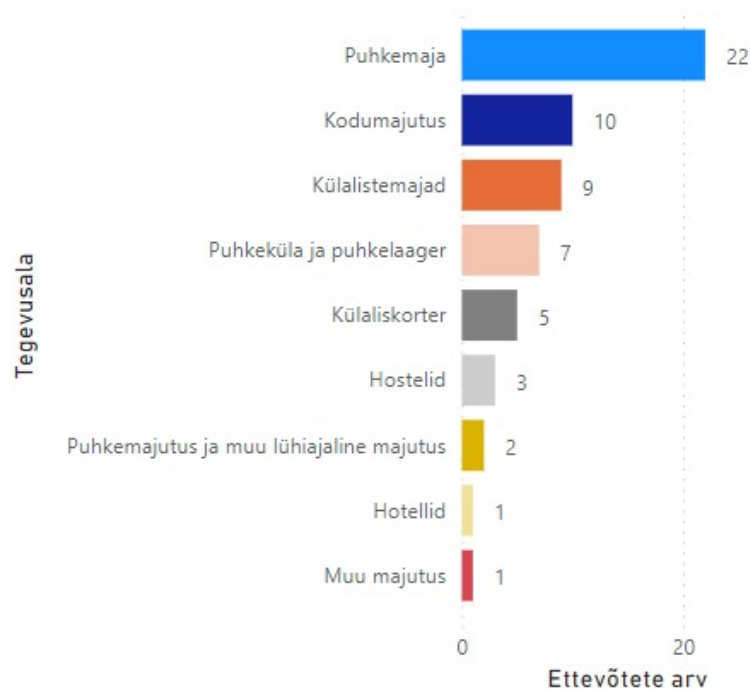
KKLM tegevuspiirkonnas on palju vaba aja veetmise paiku nii noortele kui peredele ja piirkonnas korraldatakse tihti üritusi erinevatele huvigruppidele. Tegevuspiirkonnas on alampiirkondi, kus suuremaid üritusi toimub vähem ning kus olulisemaid vaba aja veetmise võimalusi on samuti vähem – Nõva, Martna. Samas on Nõva piirkonnas just rohkem majutusettevõtteid (9, millest 5 puhkemajad), Martna piirkonnas aga teisalt majutusasutused puuduvad.

Eesti elanike reisikavatsuste uuringust selgus, et vaid 6% vastajatest plaanib teha ühepäevareise, mistõttu on oluline majutusasutuste arv piirkonnas. Majutusasutusi on tegevuspiirkonnas kokku 60, peamiselt on nendeks puhkemajad, kodumajutus ja külalistemajad. Peamiselt paiknevad majutusasutused Haapsalu, Vormsi, Nõva, Noarootsi ja Hanila piirkondades.

Tegevuspiirkonnas enam kui poolsada majutusettevõtet

Majutusettevõtted tegevusala ja piirkonna alusel | arv

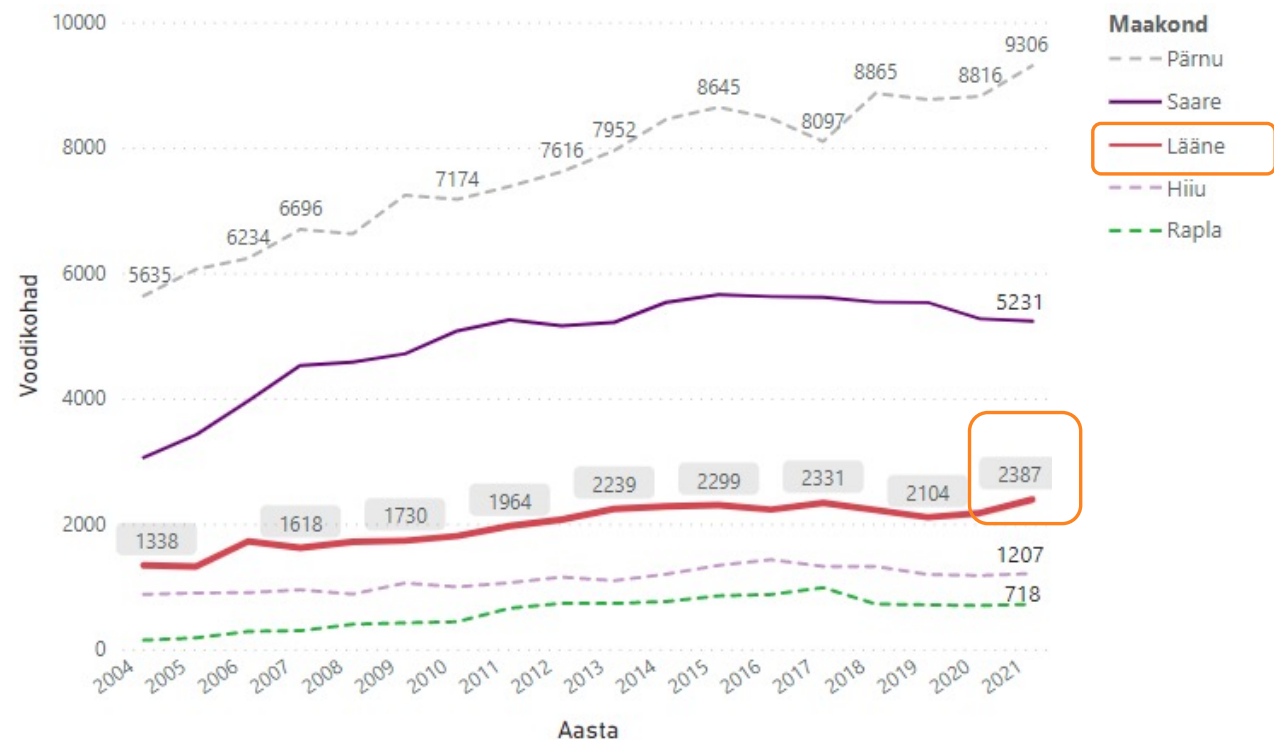

- ✓ KKLM tegevuspiirkonnas on 60 majutusteenust pakkuvat ettevõtet, millest 22 on puhkemajad ja 10 pakuvad kodumajutusteenust.
- ✓ Kõige suurem on majutusteenuste arv Haapsalu linnas (va linnaline osa), Vormsil ning Nõva piirkonnas.
- ✓ Kullamaal ja Taeblas on vaid üks registreeritud majutusettevõtte. Kullamaal on kodumajutus ning Taeblas muu majutusasutus.
- ✓ Majutusasutused puuduvad Martna ja Palivere piirkonnas.

➔ Majutusasutuste voodikohtade arv kasvab

- ✓ Lääne maakonnas oli 2021. aastal 2387 voodikohta. Voodikohtade arv maakonnas on kasvanud 2004. aastast alates 1049 koha võrra.
- ✓ Langus voodikohtade arvus oli juba enne koroonakriisi algust. 2019. aastal oli voodikohtade arv langenud 2104 voodikohani. 2021. aastal tõusis voodikohtade arv üle 2017. aasta taseme (2017. a. oli 2331 voodikohta)
- ✓ Voodikohtade arv on antud perioodil peaaegu kahekordistunud. Kohtade arvu kasv on olnud parem kui Hiiu ja Rapla maakonnas.

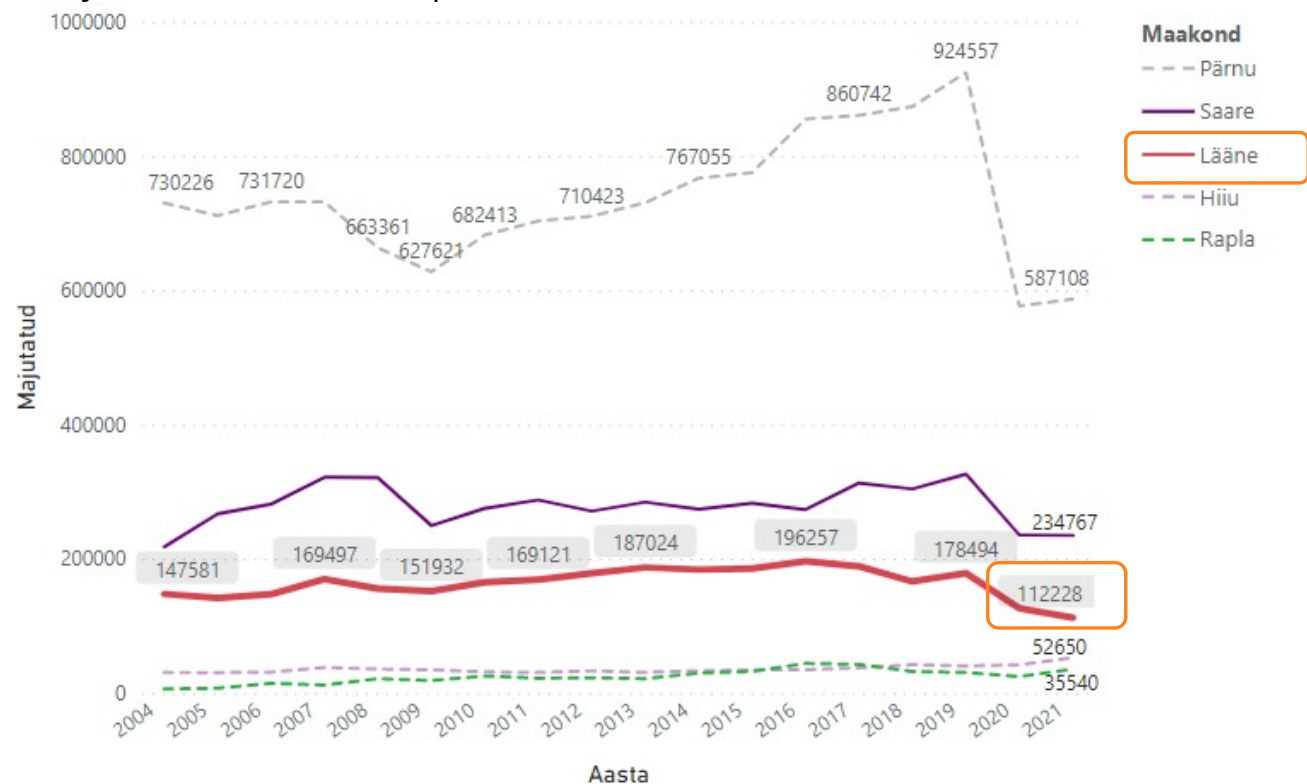
Majutusasutuste voodikohtade arv | 2004-2021 aasta

Ööbimiste arv on kõrgem kahest naabermaakonnast

- ✓ Ka ööbimiste arv maakondades on jagunenud sarnaselt voodikohtade arvule ning maakondade pingerida on sama.
- ✓ Viimasel paaril aastal on majutatute ööbimiste arv langenud maakondades, kus voodikohtade arv on suurem (ehk Pärnu, Saare ja Lääne maakonnas), kuid tõusnud just vastupidiselt Hiiumaa ja Rapla maakonnas (kus voodikohti on võrreldes teiste maakondadega vähem).
- ✓ Ehkki 2019. aastal oli voodikohti vähem, oli just tol aastal ööbimisi Lääne maakonnas rohkem.

Majutatute ööbimiste arv | 2004-2021 aasta

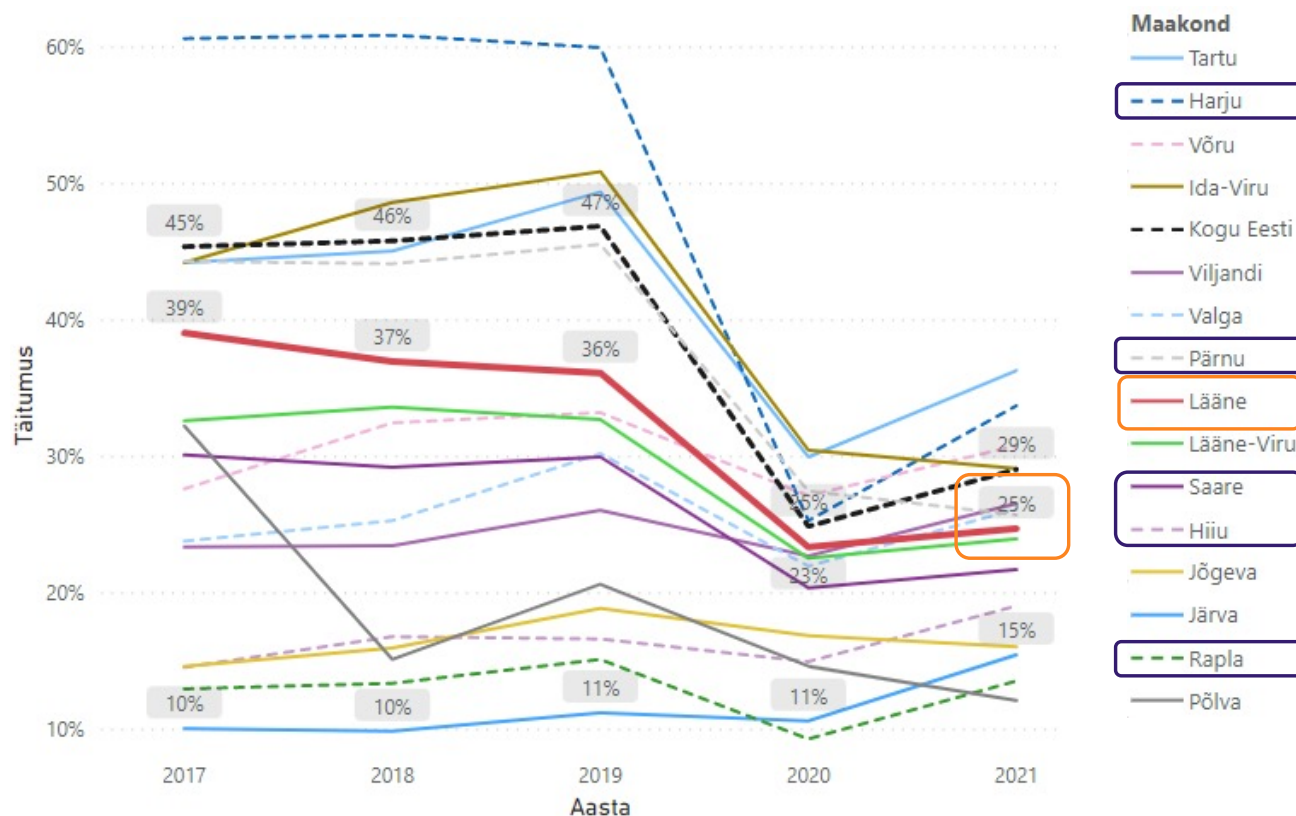

Majutuskohdade täitumus on viimasel viiel aastal langenud

- ✓ 2021. aastal pakkus majutusteenust keskmiselt 55 ettevõtet Läänemaal (*ettevõtete arv varieerus kuude lõikes 45 kuni 70*), pakkudes kokku keskmiselt majutust 1400 inimesele ühes kuus (*voodikohtade arv*).
- ✓ Naabermaakondades on majutuskohdade täituvus madalam, va Harju maakonnas. Võrreldes teiste maakondadega, on täituvus madal ka Põlva, Rapla ja Järva maakonnas.
- ✓ Peale 2020. aastat tõusis enamikes maakondades majutatute arv (samuti Eesti keskmine), kuid mõningates maakondades jätkus siiski langustrend.

Tubade täitumus vähemalt viie voodikohaga majutusettevõtetes | 2017-2021 aasta

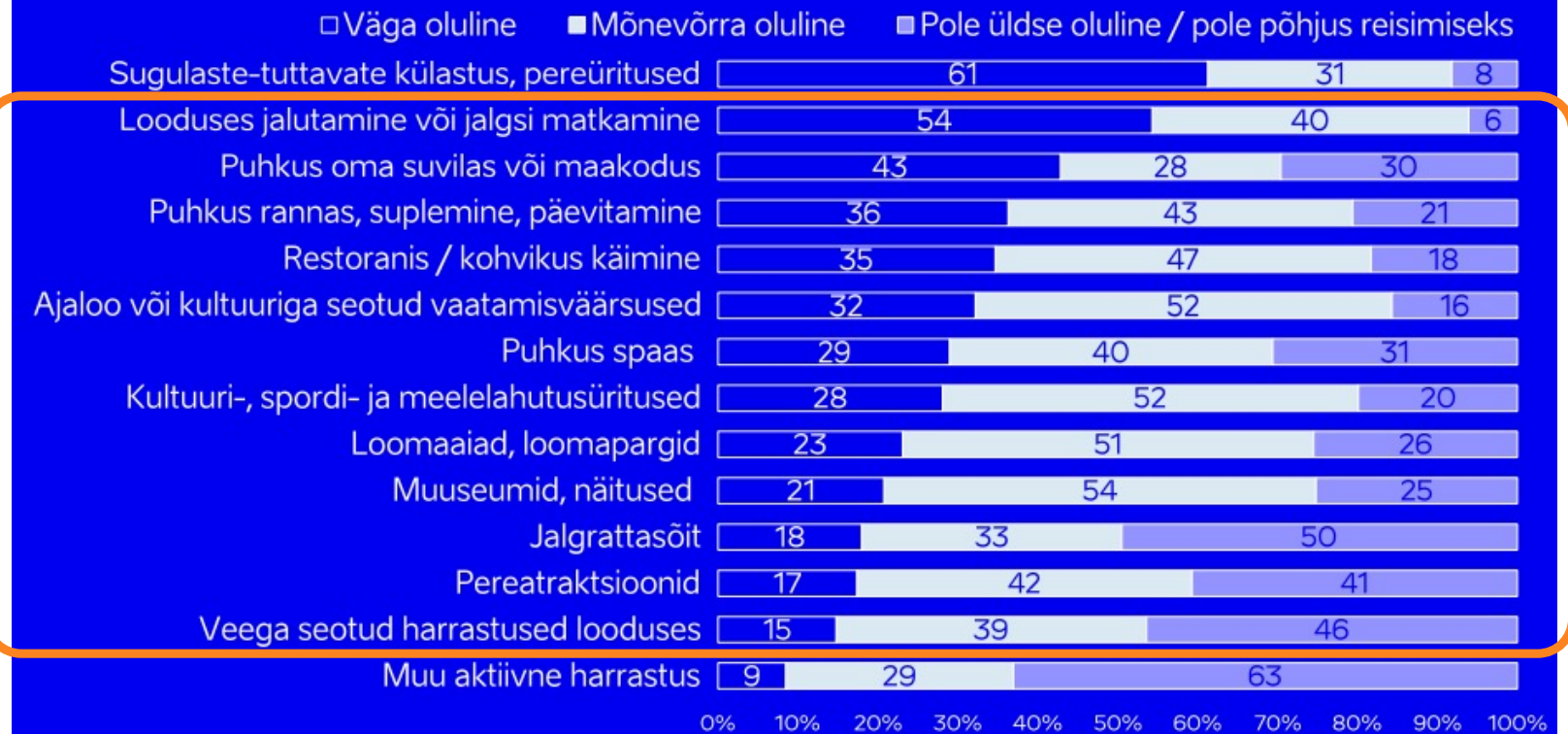
Eesti elanike reisikavatsusi on võimalik rahuldada KKLM tegevuspiirkonnas

✓ Sisereisidel kombineeritakse erinevat liiki tegevusi. Keskmiselt nimetas iga vastanu väga olulisena nelja erinevat liiki tegevust ning mõnevõrra olulisena 5-6 tegevust. See viitab, et suvistel sisereisidel ollakse valmis proovima ka neid tegevusi, mis ei kuulu inimese tavapäraste huvide hulka.

✓ Ka sugulaste-tuttavate külastamist ja puhkust maakodus kombineeritakse enamasti vaatamisväärsuste, ürituste ja aktiivsete harrastustega.

Kui olulised on need tegevused Teie Eesti-sisestel reisidel sel suvel? (%)

Vastasid need, kes tõenäoliselt teevad sel suvel sisereise (N=804)

SWOT ANALÜÜS

SWOT-analüüs (maatriks)

SWOT- maatriks – maatriks näitab, kuidas saab piirkonna väliseid võimalusi ja ohte seostada piirkonna seesmist tugevust ja nõrkustega. (Võimalused on olemas, kuid kas oskame neid kasutada; sisemiste nõrkuste kõrvaldamiseks otsime väliseid võimalusi).

Konkurentsieeliste peamine allikas

Sisetegurid:	Tugevused (S) (Loetelu 5 – 7 seesmisest tugevusest)	Nõrkused (W) (Loetelu 5 – 7 seesmisest nõrkust)
Välistegurid:		
Võimalused (O) (Loetelu 5 – 7 väljastpoolt tulevast võimalusest)	SO strateegia (Kuidas sisemiste tugevuste abil väliseid võimalusi ära kasutada) T1/V3 - ...	WO strateegia (Kuidas sisemiste nõrkuste ületamiseks ära kasutada väliseid võimalusi) N2/V1 - ...
Ohud (T) (Loetelu 5 – 7 välisest ohust)	ST strateegia (Kuidas sisemiste tugevuste abil väliseid ohte vältida) T4/O2 - ...	WT strateegia (Kuidas vähendada sisemisi nõrkusi ja samas vältida väliseid ohtusid) N2/O2 - ...

Kriitiliste edutegurite peamine allikas

SWOT ANALÜÜS

(Koos peamiste strateegiliste tegevustega)

Sisetegurid:

Välistegurid:

Tugevused (S) – KONKURENTSIEELISED

1. Loodusressursside olemasolu (meri, ranna-alad, väikesaared, tuntud kaitsealad, mets, pilliroog, muda, turvas, puit, kruus jne).
2. Traditsioonide ja kultuuripärandi olemasolu (rannarootslased, käsitöö jne).
3. Asukoht (pealinna regiooni lähedus, sadamate ja trasside olemasolu).
4. Palju võimalusi vaba aja veetmiseks (ca 15 vaatamisväärsust/ vaba aja veetmise kohta ja kümme üritust).
5. Aktiivsete kohalike inimeste olemasolu.
6. Kõrge kõrgharitud inimeste osakaal (17%) - viies koht Eesti maakondade lõikes.
7. Haapsalu Kutsehariduskeskuse ja TLÜ Haapsalu kolledži tegutsemine

Nõrkused (W)

1. Rahvastiku vähenemine - Lääne maakonna rahvaarv on viimase kümne aasta jooksul vähenenud 1,4% võrra, negatiivse trendi poolest on Eestis neljandal kohal; rändesaldo on negatiivne (-2,2).
2. Piirkonnas on suur eakate (24,2%) ja madal laste osatähtsus (15,4%).
3. Noored lahkuvad piirkonnast - võrreldes 2018. aastaga on märgatavalt vähenenud 20-29. aastaste arv.
4. Tööjõu ja tööga hõivatute hulk on pidevas langustrendis.
5. Tasuvate töökohtade vähesus - Lääne maakonna palgatöötaja keskmine brutotulu on küll naabermaakondadest madalam, kuid Eesti lõikes keskmiste seas.
6. Registreeritud töötute arv vabade töökohtade kohta on üks Eesti kõrgeim - 6 töötut vabale töökohale (kõrgem on näitaja Ida-Virumaal).
7. Infrastruktuuri kvaliteet (kehv teedevõrk, halb internetiühendus ja kiire interneti puudumine maapiirkonnas, vähene pääs merele jne).
8. Vähene koostöö elanike ja organisatsioonide vahel, killustatus.
9. Kõige väiksem asustatud eluruumide osakaal võrreldes teiste maakondadega - üle 30% tavaeluruumidest on tühjad.
10. Majutuskohade täitumuses on negatiivne trend.
11. Hooajalisus - hooajaliste elanike arvu kasv ja alaliste elanike vähenemine.

Võimalused (O)

1. EL toetused maaelu ja piirkonna toetuseks => tagasi- ja sisse- ja väljastamise, nt „Tule maale”, „Avatud külad”, programmi käivitamine ja arendamine Läänemaal.
2. Tallinna rahvastik kasvab Haapsalu suunal.
3. Tehnoloogia areng.
4. Ukraina sõjapõgenikud.

SO strateegia (Kuidas sisemiste tugevuste abil väliseid võimalusi ära kasutada?)

S3/O2 - Vajalikkud on toetused elupindade ehitamiseks, sest maapiirkonnas ehitamine on kallim
 S1,6/O3 - Uudse tehnoloogia rakendamine taastuvloodusvarade kasutamiseks
 S7/O4 - Sõjapõgenikel on võimalus õppida HKHKs ja kolledžis ja integreeruda tegevuspiirkonnas
 S2/O2 - Loodus ja pärimusressursi rohkus (tugevus) annab võimalusi uutele elanikele (võimlaus) ettevõtluseks.

WO strateegia (Kuidas sisemiste nõrkuste ületamiseks ära kasutada väliseid võimalusi?)

W2,3,8,10,11/O1 - Maakondlike suuremate ürituste toetamine (seotud kohaliku kultuuri või eripäraga), mitte ainult oma kogukonnale suunatud üritus. Mis paistab välja, kaasatakse korraldustoimkonda enam inimesi.
 W5/O2,3 - Piirkondlike kaugtöökantorite loomine (n Torup, Taani)

Ohud (T)

1. Omavalitsuste tulubaasi ja (investeeringu) võimekuse vähenemine, infrastruktuuri probleemide süvenemine.
2. Kõrge inflatsioon (20-25%), tootmissisendite kallinemine, konkurentsivõime langus välisriikidele.
3. Energiahindade hüppeline kasv 2-5 korda
4. Regionaalpoliitika soosib tõmbekeskuste arengut, haldusreform koondab teenused suurematesse keskustesse ja tekitab ebakindlust paikkonna suhtes, koondumine suurtesse keskustesse.
5. Venemaa sõjaline tegevus Ukrainas.
6. Lähenev majanduskasvu pidurdumine/langus.
7. COVID-19 järgmine laine.

ST strateegia (Kuidas sisemiste tugevuste abil väliseid ohte vältida?)

S1,5/T1,4,6 - Võimalike ettevõtjate koolitamine (läbi välisriiklike õppereiside, teadlaste ja ettevõtjate kokkuvõtte)

WT strateegia (Kuidas vähendada sisemisi nõrkusi ja samas vältida väliseid ohte?)

W4,6/T4 Tõmbekeskuste loomine maapiirkonnas loob töökohti ja tõstab püsiva elanikkonna kasvu.
 W8/T6 (Ettevõtlus)võrgustike loomise kaudu vähendada killustatust (nõrkus) ja konkurentsivõime kadu (ohu).
 W8/T3 - Koostöövõrgustike loomine (energiakogukonnad) vähendab killustatust (nõrkus) võtab kontrolli alla energia hinnad (ohu).